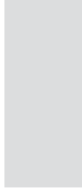

สรุปประเด็นวิชาการ

ปัจจุบันและอนาคต ของความสัมพันธ์ไทย-จีน

สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์
วรศักดิ์ มหัทธโนบล
กวี จงกิจถาวร

ประทุมพร วัชรเสถียร: ดำเนินรายการ

พิธีกร: ขอแนะนำผู้ที่จะทำหน้าที่ดำเนินรายการ ก็คือ ท่านรองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร อาจารย์ประทุมพรนั้น ท่านจบปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยม จากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาโททางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจากมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา ได้รับ Post-graduate Diploma ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเช่นกันจากกรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ อาจารย์มีผลงานทางวิชาการมากมาย โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับยุโรปศึกษา อเมริกาศึกษา และนอกจากนี้ก็เป็นผลงานด้านวิชาการที่เป็นหนังสือวิชาการ อย่างเล่มล่าสุดก็คือ *โลกร่วมสมัยต่อปัญหาของคนรุ่นใหม่* อาจารย์ได้ให้ความรู้ และเป็นนักจัดรายการให้ความรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หลากๆ ท่านคงจะเป็นแฟนของอาจารย์นะครับ ขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร

ประทุมพร: ท่านประธานมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ท่านกรรมการและเลขานุการมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ดิฉันมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่วันนี้ได้มีท่านผู้ร่วมสัมมนาจากสถาบันต่างๆ ทั้งภาคราชการและภาคเอกชนได้มาร่วมกันอยู่ ณ ที่นี้ เพื่อที่จะได้มาร่วมกันฟัง และคงจะมีบางท่านที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-จีน ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนเวลาของ 600 ปีก็ดี หรือ 30 ปีก็ดี

ความจริงเมื่อเราพูดกันถึงเรื่องนโยบายการต่างประเทศไทย หรือการทูตไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าเป็นเงื่อนเวลาของ 30 ปี หรือย้อนขึ้นไปนิดหนึ่งหลังสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จะไม่มีปัจจัยไหนที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศของไทยมากเท่ากับสถานการณ์ของจีน ไม่ว่าจะเป็นเงินในรูปแบบใด

เมื่อจีนเป็นคอมมิวนิสต์นั้น ประเทศไทยมีนโยบายที่เรียกว่า หมุน 360 องศา ตีจากจีน ทั้งๆ ที่เป็นญาติเป็นมิตรกันมาอย่างดีทีเดียว โดยตีจากไปเกาะมหาอำนาจอื่นทันที เนื่องจากความระแวงหวาดกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ เพราะฉะนั้น นโยบายไทยในการร่วมสงครามเกาหลีก็ดี หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อสงครามเวียดนาม เป็นปฏิปักษ์ต่อประเทศในอินโดจีน ซึ่งไปเข้าใจว่าเป็นคอมมิวนิสต์สายเดียวกับจีนก็ดี หรือในการเข้าร่วมกับองค์การ SEATO ก็ดี เหล่านี้มาจากท่าทีของประเทศจีนทั้งสิ้น

และการทูตไทย-จีนที่ดีขึ้นมานี้ ตัวจีนเองก็เป็นปัจจัย เนื่องจากได้แสดงควมมีบรรยากาศของความเป็นประเทศสันติมากขึ้นหลังจากสงครามเวียดนาม ก็เรียกว่าเป็นพื้นฐานที่ดี เป็นสะพานที่ดีที่ทำให้ไทย-จีนได้มีการปรับความสัมพันธ์ทางการทูต จนกระทั่งในเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมาเป็นวาระครบรอบ 30 ปี ซึ่งในรายละเอียดท่านผู้ทรงคุณวุฒิก็จะได้พูดกันต่อไป ในวันนี้ก็มีผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ 3 ท่าน ที่จะได้มาแสดงความคิดเห็นในเรื่อง **ปัจจุบันและอนาคตของความสัมพันธ์ไทย-จีน**

ท่านแรก คือรองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ ท่านเป็นอดีตคณบดี คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันท่านเป็นประธานกรรมการศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์และศูนย์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านเป็นมือเก่าเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ไทย-จีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเศรษฐกิจ

ท่านที่สอง คือ อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล ท่านเป็นอาจารย์ประจำอยู่ที่ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ท่านเป็นที่รู้จักดียิ่งกว่านั้น ก็คือได้มีบทความเกี่ยวกับจีน-ไทย ในนิตยสารรายสัปดาห์อยู่เป็นประจำ และในหนังสือเล่มล่าสุดที่มีวางขายอยู่ในท้องตลาดขณะนี้คือ หนังสือเรื่อง *เศรษฐกิจและการเมืองจีน* ซึ่งเป็นงานเขียนที่น่าสนใจมากและค่อนข้างจะครบวงจรทีเดียวสำหรับท่านที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเมืองจีน

ท่านที่สาม คือ คุณกวี จงกิจถาวร นอกจากคุณกวีจะเป็นที่รู้จักของเราในฐานะที่เป็นนักเขียนที่มีผลงานเขียนมากที่สุดท่านหนึ่งที่เป็นภาษาอังกฤษในหนังสือพิมพ์ *The Nations* รายวันแล้ว ขณะนี้คุณกวียังเป็นที่ปรึกษาขององค์การยูเนสโกทางด้านสื่อและประชาธิปไตย ซึ่งดิฉันคิดว่าในที่นี้คงจะหาบุคคลที่เหมาะสมแก่กาลเวลาของวันนี้แน่ คงจะยากมากทีเดียว ถ้าไม่ใช่คุณกวี แต่อย่างไรก็ตาม วันนี้คุณกวีจะจำกัดความคิดเห็นอยู่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-จีน

ก่อนที่ดิฉันจะเรียนเชิญท่านอาจารย์สุทธิพันธ์ให้เสนอความคิดเห็นประกอบเอกสาร ซึ่งทุกท่านได้รับแจกแล้ว ดิฉันอยากจะขอเริ่มนำสู่หัวข้อที่เรากำลังจะพูดกันในเรื่องของ 30 ปีความสัมพันธ์ไทย-จีน ด้วยการย้อนหลังไปดูถึงพื้นฐานว่า ทำไมถึงได้เกิดวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1975/พ.ศ. 2518 ซึ่งอดีตนายกรัฐมนตรีของเราคือ ท่าน ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ไปปรากฏตัวคู่กับท่านประธานเหมาและเป็นการเปิดศักราชใหม่ของความสัมพันธ์ไทย-จีน

ดิฉันขออนำงานเขียนของคุณวรรณไว พัธโนทัย จากหนังสือซึ่งตีพิมพ์ครบ 30 ปีในปีที่แล้ว คือ *โจวเอนไห่ ผู้ปลุกไม่ตรีไทย-จีน* คุณ

วรรณไวได้เขียนไว้อย่างน่าสนใจมากทีเดียวเป็นลำดับขั้นเลย ดิฉันขอ
หยิบมาอ่านนิดเดียวเท่านั้น แล้วก็ขอผ่านไปถึงอาจารย์สุทธิพันธ์เลย

โจวเอินไหลได้ผูกสัมพันธ์กับประเทศไทยตั้งแต่การประชุมที่
บันดุง ประเทศอินโดนีเซีย ในเดือนเมษายน 2498 ขณะนั้นหัวหน้ารัฐบาล
ไทย คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ส่งเสด็จในกรมฯ กรมหมื่นนราธิปพงศ์
ประพันธ์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
ของไทย ให้ไปเข้าร่วมการประชุมที่บันดุง

โจวเอินไหลซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการ
การกระทรวงการต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนในขณะนั้น และ
เป็นผู้นำคณะผู้แทนจากประเทศจีนไปร่วมในการประชุมเช่นกัน โจวเอินไหล
ได้แถลงนโยบายของประเทศจีนต่อที่ประชุมว่า ประเทศจีนถือหลักปรัชญาคิด
แห่งการอยู่ร่วมกันโดยสันติ เป็นพื้นฐานในการสถาปนาความสัมพันธ์กับ
กลุ่มประเทศในเอเชียและแอฟริกา ประชาชนจีนไม่ต้องการทำสงครามกับ
สหรัฐอเมริกา และจีนเต็มใจที่จะยุติการพิพาทระหว่างประเทศต่างๆ ด้วย
สันติวิธี รัฐบาลจีนยินดีที่จะลงนั่งเจรจาปัญหาเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด
ในตะวันออกไกล รวมทั้งปัญหาการผ่อนคลายความตึงเครียดในเขตไต้หวัน
กับรัฐบาลสหรัฐอเมริกาด้วย

ถ้อยแถลงและคำมั่นสัญญาต่อการประชุมบันดุงของโจวเอิน
ไหล ทำให้ผู้แทนของประเทศต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุม รวมทั้งประเทศไทย
มีความเบาใจและเข้าใจประเทศจีนใหม่มากขึ้น และดิฉันขอเพิ่มนิดหนึ่ง
ว่า ในครั้งนั้นเป็นครั้งแรกที่นายกรัฐมนตรีโจวเอินไหลปรากฏตัวในเวทีโลก
หลังจากที่ประเทศจีนได้เปลี่ยนไปเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ ตั้งแต่ปี ค.ศ.
1949 หรือ พ.ศ. 2492

ในการประชุมบันดุงครั้งนั้น เสด็จในกรมฯ กรมหมื่นนราธิป
พงศ์ประพันธ์ หัวหน้าคณะผู้แทนไทย มีโอกาสพบปะสนทนา ชักถาม
ปัญหาข้อข้องใจของฝ่ายไทยกับโจวเอินไหลอย่างใกล้ชิดด้วย ข้อข้องใจ
นั้นก็คือ ข่าวลือที่ว่าจีนกำลังจะบ่อนทำลายประเทศไทยด้วยการให้อาวุธ
และฝึกคนในเขตปกครองตนเองที่สิบสองปันนา โดยจะยกให้ท่านปรีดี
พนมยงค์ ซึ่งลี้ภัยการเมืองอยู่ในประเทศจีนเป็นหัวหน้ากระทำการ

โจวเอินไหลได้ชี้แจงข้อข้องใจว่า ประเทศจีนไม่มีความจำนงที่จะกระทำการไต่ดินเพื่อป้อนทำลายรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านเป็นอันตราย และไม่มีกรณีคนและอาวุธใดๆ ในมณฑลยูนนานเพื่อก่อกรวนและแทรกแซงประเทศไทยเลย ท่านปรีดี พนมยงค์ ท่านก็อยู่ในประเทศจีนในฐานะผู้ลี้ภัยทางการเมืองเท่านั้น หากได้มีการกระทำใดๆ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลไทยไม่ เสด็จในกรมฯ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ได้บันทึกการพบปะกับโจวเอินไหลไว้ใน *รัฐสารภีรักษ์* เล่มที่ 15 ฉบับที่ 1 ไว้ดังนี้

“โจวเอินไหลได้แสดงอหิยาศย์ไมตรีเป็นอันดีกับข้าพเจ้าและภริยา ได้เชิญไปรับประทานอาหารค่ำ เรา ก็ไป รุ่งขึ้นโจวเอินไหลส่งของขวัญ เช่นแพรมา ให้ภริยาของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีหีบบุหรี่ปรม จึงได้ส่งไปให้ตอบแทน”

โจวเอินไหลมีความประทับใจเสด็จในกรมฯ มาก ได้กล่าวสรรเสริญเสด็จในกรมฯ ให้คุณวรรณไวฟัง ครั้งที่ได้เดินทางไปยังประเทศจีนเมื่อ พ.ศ. 2494 ว่า เสด็จในกรมฯ ทรงเป็นนักการทูตที่เฉลียวฉลาดและทรงมีความรู้ดี และมีสมรรถภาพในการทำงานเป็นที่น่านับถือยิ่ง

หลังจากสิ้นการประชุมที่บันดุงแล้ว คณะผู้แทนไทย ประกอบด้วย คุณอนารี ภีรมย์ อาจารย์ภักธุณา กุศลาศัย คุณอัมพร สุวรรณบลด เป็นต้น ก็ได้เดินทางเป็นทูตไต่ดินไปเยือนจีนและได้พบกับท่านประธานเหมาเจ๋อตุง

ท่านประธานได้กล่าวว่าประเทศไทยกับประเทศจีนสามารถที่จะแลกเปลี่ยนการค้าและวัฒนธรรมกันได้ ท่านว่าแม้ประเทศจีนจะไม่เจริญ แต่ประเทศจีนก็สามารถที่จะช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมบางอย่างได้

ท่านขอสงฆ์ว่ามายังชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และขอรับรองเงินไม่ว่าจะเป็นเงินที่เกิดในประเทศไทย หรือไปจากประเทศจีน ขอให้เคารพกฎหมายไทยอย่างเคร่งครัด และอย่าได้กระทำการใดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายไทยเป็นอันตราย

ก่อนจะสัมผัสมือเป็นการอำลา ท่านได้พูดว่า “ข้าพเจ้าขอฝากความเคารพไปถวายพระมหากษัตริย์ไทยด้วย” นี่เป็นข้อความสั้นนิด

เดียวที่ดิฉันได้ตัดตอนมาจากหนังสือ *ใจเอนไหล ผู้ปลูกไมตรีไทย-จีน* เขียนโดยคุณวรรณไฉ พัทโนทัย* จัดพิมพ์ในวาระครบรอบ 30 ปี ในปีนี้

ลำดับต่อไป ดิฉันอยากจะขอเชิญท่านอาจารย์สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ ให้มาคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคตของความสัมพันธ์ไทย-จีนเลย หลังจากที่เรารับทราบอดีตเป็นพื้นฐานแล้ว

สุทธิพันธ์: ขอขอบคุณท่านประธาน เรียนท่านประธานมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ตามที่ท่านผู้ดำเนินการอภิปราย ท่านอาจารย์ประทุมพร ได้กล่าวถึงภูมิหลังความสัมพันธ์ไทย-จีน 30 ปี ที่เราได้มีการลงนามวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 มันมีความเป็นมาก่อนหน้านั้นเยอะก่อนที่จะทำกิจกรรมของความสัมพันธ์ในปี พ.ศ. 2518 นั้นแล้ว และกว่าจะถึงวันนี้ก็มีอะไรหลายสิ่งหลายอย่างที่เปลี่ยนแปลงไปอีก

ก่อนอื่นผมขอขอบคุณท่านผู้จัดรายการนี้ ที่ได้ให้เกียรติผมเป็นอย่างยิ่งในการนำเสนอในส่วนที่จะพูดถึง “ความสัมพันธ์ไทย-จีน จากปัจจุบันสู่อนาคต” ในเอกสารประกอบการสัมมนาก็คงจะมีรายละเอียดมากกว่านั้น ในเวลาการสัมมนาที่เรามีกันจำกัด มีวิทยากรตั้ง 3 คน ผมจึงจะนำเสนอในเรื่องหลักๆ ในประเด็นที่คิดว่าจะเป็นประเด็นอภิปรายได้ ก็จะขอทิ้งไว้ในช่วงท้าย

เรื่องหลักๆ ในวันนี้ ผมอยากจะเสนอใน 3-4 ส่วนที่คิดว่าน่าจะพูดถึง คือถ้าเราพูดถึงในความสัมพันธ์ 30 ปี สิ่งหนึ่งที่เราพบก็คือพัฒนาการใน 30 ปี มีหลายสิ่งหลายอย่างที่เปลี่ยนแปลงไปมาก ซึ่งถือว่าย้อนหลังไป

*ในยุคนั้นการเมืองไทยอยู่ภายใต้เผด็จการทหารราว พ.ศ. 2490 นายสังข์ พัทโนทัย คนสนิทของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้รับมอบหมายในการเจริญสัมพันธ์ไมตรีแบบลับๆ กับจีน เขาเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการส่งคณะผู้แทนไทยไปเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับจีนหลายครั้ง โดยเฉพาะการส่งบุตรชาย วรรณไฉ พัทโนทัย และบุตรสาว นวลนภา พัทโนทัย ไปเป็นบุตรบุญธรรมของนายกรัฐมนตรีใจเอนไหล ปัจจุบันวรรณไฉเป็นนักเขียนนักแปล มีผลงานแปลอันเลื่องชื่อ คือ *สามก๊ก*

ไม่นาน เพราะในภาคบ่ายจะย้อนไปถึง 600 ปีโน่น

ในช่วง 30 ปีมานี้ เราคงต้องนึกถึงว่า เมื่อเราพูดถึงจีน-ไทย เวลานั้นก็มักเป็นเรื่องของความมั่นคง เรื่องของการเมืองในภูมิภาค เราไม่ได้พูดถึงจีนในเรื่องเศรษฐกิจเลย มันเป็นส่วนหนึ่งของสงครามเย็น และในภูมิภาคของเราเองก็รู้กันอยู่ว่าเมื่อเพื่อนบ้านเรา เช่น เวียดนามก็เอาชนะสงครามกับสหรัฐอเมริกา จากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงในลาว ในเขมร

นั่นก็เป็นจุดหนึ่งที่สำคัญที่เราเองดูว่า บ้านเราก็คือเป็นจุดเสี่ยง มีการพูดถึงกันว่าไทยอาจเป็นประเทศที่จะล่มต่อไป ที่เรียกว่าทฤษฎีโดมิโน และส่วนหนึ่งในความเป็นห่วงนั้น ซึ่งอาจารย์ประทุมพรก็ได้ชี้เบื้องหลังว่า ได้มีการดำเนินการความสัมพันธ์แบบอยู่เบื้องหลังซึ่งไม่ค่อยเป็นที่ทราบกัน และตรงนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของช่วงเวลาที่สำคัญ แต่ว่าช่วงนั้นก็ผ่านมาได้ เรามีนักศึกษาไปเข้าป่าไปอะไรต่างๆ คงจำกันได้ เหตุการณ์เดือนตุลาคม ก็เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในปัจจัยของจีน

หลังสงครามเย็นจบสิ้นลง ผมคิดว่าช่วงเวลานั้นก็เป็นจุดสำคัญ อีกจุดหนึ่ง ที่เรามีเรื่องของวิกฤติ ซึ่งปัจจุบันนี้ประเทศตะวันตกก็วิจารณ์จีนอยู่ในเรื่องของเหตุการณ์เทียนอันเหมิน เพราะว่าจีนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งผมจะพูดต่อไป

ในช่วง ค.ศ. 1978 ซึ่งใช้จุดเริ่ม คือหลังจากที่ท่านประธานเหมาถึงแก่อสัญกรรม 2 ปี จีนก็มีการเปลี่ยนแปลงภายใต้ผู้นำใหม่ จีนนั้นไม่ได้ใช้วิธีเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วดังเช่นอดีตสหภาพโซเวียต หรืออย่างประเทศยุโรปตะวันออกหลายประเทศ แต่จีนใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงทางตลาดอย่างต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งในเรื่องนี้ท่านอาจารย์ประทุมพรก็เป็นผู้เชี่ยวชาญ

ถึงวันนี้ผมคิดว่า ถ้าเราไม่มองภาพย้อนไปในอดีต เราก็คงจะนึกภาพไม่ค่อยออกว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะฉะนั้น ประเด็นที่ผมอยากจะนำเสนอในตอนนั้นก็คือ ผมจะพูดถึงในความสัมพันธ์จากปัจจุบันไปจนถึงอนาคต คืออยากจะเน้นในมุมมองที่ผมถนัด เพราะว่าอีก 2 ท่านก็คงจะพูดถึงในเรื่องประวัติศาสตร์การเมือง ส่วนผมจะดูในเรื่องเศรษฐกิจเป็นฐานหนึ่ง ซึ่ง ถ้าเรามองย้อนไปเมื่อ 30 ปีที่แล้ว เราก็จะเป็นห่วงทางด้าน

การเมืองเป็นหลัก แทบจะไม่มี การติดต่อทางด้านเศรษฐกิจเลย

แต่ทุกวันนี้ มีทั้งเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ทำให้เรา ต้องมาดูสารพัดปัจจัยในความสัมพันธ์ใหม่ที่จีนเปิดประเทศ เวลานี้จีน เปลี่ยนแปลงอย่างไรทางด้านเศรษฐกิจ ผมคิดว่า ที่จะนำเสนอตรงนี้ มีด้วยกัน 4 ประเด็น

ประเด็นแรกที่เราพูดกันมากก็คือ จีนเติบโตมากเหลือเกิน และ การขยายตัวของเศรษฐกิจของจีน ก็มีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลง ภายในสังคมและการเมืองจีนด้วย เราพูดถึงการขยายตัวของเศรษฐกิจที่ เติบโตในระดับถึง 8-9% ซึ่งเป็นปริมาณที่มหาศาลสำหรับประเทศใหญ่ๆ อย่างจีนที่มีประชากรถึงกว่า 1,300 ล้านคน ถ้ามองย้อนไปในประวัติศาสตร์ ยุคใหม่ ก็คงไม่มีประเทศไหนเติบโตมากเท่านี้ อย่างประเทศไทยเราก็โต ในช่วงแบบนี้ได้ไม่นาน แล้วเราก็ไปเจอปัญหาวิกฤติ หรือถ้าดูประเทศอื่นๆ ในเอเชีย ก็อาจจะมีญี่ปุ่น ย้อนหลังไปในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จบใหม่ๆ

เพราะฉะนั้น ตรงนี้ก็เราพูดถึงว่าจีนเวลานี้มีขนาดใหญ่และ โตเร็ว เราพูดว่าจีนเป็น “หัวรถจักร” ของเศรษฐกิจโลก เพราะถ้าเทียบ การขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในหนึ่งปี ถ้าเราบอกว่าเป็น 100% นั้น สัดส่วนของจีนนี้ก็เข้าไปแล้ว 15-20% เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ทำให้หลายประเทศ จับตามองว่าจีนโตเร็วและค้าขายกับต่างชาติเยอะ ถ้าเราอ่านจากหน้า หนังสือพิมพ์ เราก็จะเห็นด้วยว่า การที่จีนที่ค้าขายกับโลกนี้ ทำให้หลาย ประเทศเป็นห่วง

ผมขอเข้าไปข้างหน้านิดหนึ่ง ในกรณีของสหรัฐอเมริกา ขณะนี้ เราก็ทราบดีนะว่าในอเมริกามีแต่สินค้า Made in China อะไรอย่างนี้ หลาย ประเทศก็เป็นห่วงในเรื่องของการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับจีนจากการที่จีน โตเร็ว ตอนนั้นบอกว่าเป็น Made in China แต่ต่อไปจีนอาจขยับเป็น Designed in China (หลายอย่างอาจจะ designed จากข้างนอก) ก็คงจะเป็นส่วนหนึ่งที่ สำคัญที่เราจะต้องดู

ในกรณีที่เรายังไม่ได้ไปค้าแข่งในตลาดจีน เช่นในตลาดญี่ปุ่น กระทรวงการต่างประเทศก็ดูแลเรื่องของการเปิดเสรีทางการค้าไทย-ญี่ปุ่น

ก็ไปดูเรื่องของเสื้อผ้า รองเท้า เราจะได้ยินทางวิทยุบ่อยครั้งว่า รองเท้าของเราส่งไป 4 ล้านคู่ แต่ของจีนส่งไป 200 ล้านคู่อย่างนี้ ก็เท่ากับเรามีส่วนแบ่งในตลาดญี่ปุ่นเพียง 2% นี่ก็เป็นอีกลักษณะหนึ่ง

ฉะนั้น ในเรื่องของขนาดเศรษฐกิจโลกก็พูดได้เลยว่า ในปีนี้จีนมีขนาดเศรษฐกิจเป็นลำดับที่ 6 ของโลก ส่วนระดับ 1 ถึง 5 เป็นอะไรนั้นผมคงไม่ต้องพูด แล้วก็ในเรื่องของการค้าขายนี้ จีนแข่งหน้าญี่ปุ่นในเรื่องของขนาดเป็นระดับ 3 ของโลก คือ ระดับหนึ่งสหรัฐ ระดับสองเยอรมัน ระดับสามก็เป็นจีน ระดับสี่ก็เป็นญี่ปุ่น

แล้วประเทศจีนนั้น เป็นแหล่งดึงดูดของการลงทุนจากต่างประเทศ มีคนเข้าไปลงทุนมาก ในเรื่องของการลงทุน จีนเป็นคู่แข่งกับสหรัฐ คือไม่อันดับหนึ่งก็อันดับสอง ไม่อันดับสองก็หนึ่ง สลับกันไปในระยะ 2-3 ปีหลังนี้ นี่ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องมองว่าทำไมคนถึงไปลงทุนในจีนมาก แล้วก็ทำให้หลายประเทศในโลกเป็นห่วงในเรื่องที่จีนเป็น “หวัรถจักรใหม่”

ประเด็นที่ 2 ที่ผมต้องการพูดตรงนี้ก็คือ การผงาดขึ้นของเศรษฐกิจจีน มีการพูดกันมากในทางวิชาการ โดยเฉพาะประเทศใหญ่ๆ ในโลกตะวันตก ที่กังวลกันมาก เขาใช้คำว่า “rise of China” ถ้าแปลเป็นภาษาไทยก็ใช้คำว่า การ “ผงาดขึ้น” ทางเศรษฐกิจของจีน คำนี้แหละที่แสดงถึงการผงาดขึ้นของเศรษฐกิจจีน แน่นนอน ก็ทำให้จีนดูเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะโยงสู่ การเป็นมหาอำนาจทางการเมืองด้วย

ในประเด็นนี้ก็มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากกว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจจะมีผลอย่างไรทางการเมือง สิ่งหนึ่งที่จีนได้แสดงให้เห็นและเป็นประเด็นที่เราพูดกันก็คือจีนอยากจะโตขึ้นอย่างสงบจีนมีคำพูดขึ้นมาว่า “peaceful rise” คือ the Rise of China จะเป็นแบบ peaceful คือโตอย่างสันติ ก็คงเป็นส่วนหนึ่ง

ประเด็นที่พูดกันมากกว่าจีนจะเป็นมหาอำนาจแบบไหน อย่างสหรัฐนั้น ในยุคใหม่เราก็บอกว่า เดินหน้าไปเลย แบบเอกภาคี ที่ทางวิชาการเรียกว่า เอกภาคีนิยม คือ Unilateralism ในโลกยุคใหม่ ซึ่งต่างจากในยุคของอุดมการณ์ซ้าย-ขวา ในช่วงสงครามเย็น นี่ก็เป็นประเด็นหนึ่งที่ทำทนายในเรื่องของการมองจีน ผมคิดว่าตรงนี้จะประเด็นที่อาจจะคุย

กันต่อไปได้มาก

ประเด็นที่ 3 เป็นเรื่องของ ผลกระทบจากการที่จีนโตขึ้นเร็ว ว่ามีผลกระทบต่อจีนเองและประเทศต่างๆ อย่างไร ผลกระทบจากการที่จีนโตขึ้นเร็วก็คงจะมีมาก เพราะเราทราบกันดีว่าในเมืองจีนเอง วิธีการโตทางเศรษฐกิจของเขา ซึ่งยังไม่มีประชาธิปไตยอย่างประเทศอื่นๆ จึงยังไม่มีความแน่นอนทางการเมืองอย่างที่วิเคราะห์และพูดถึงกัน มีการพูดถึงการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ แล้วไปเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และการเสริมสร้างอาวุธอย่างไร

มีการพูดถึงเรื่องของความแตกต่างของคนในเมืองกับในชนบทอย่างที่เราารู้ว่า ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ กวางโจว หรือเมืองใหญ่ๆ ในประเทศจีนก็โตกันมากมายเพราะว่ามีคนอพยพเข้าไปทำมาหากินเยอะ เพราะมีการเติบโตทางอุตสาหกรรมสูง นี่ก็เป็นประเด็นสำคัญระหว่างเมืองกับชนบทและปัญหาการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ในเรื่องของน้ำมัน เรื่องของพลังงาน ซึ่งจีนก็ใช้เป็น 6 เท่าของประเทศญี่ปุ่น เรื่องของการใช้น้ำในลำน้ำต่างๆ วันก่อนก็เพิ่งมีระเบิดในโรงงานทางตอนเหนือ ทำให้โยงไปถึงประเทศรัสเซีย หรือน้ำในแม่น้ำโขงที่เกี่ยวข้องกับเรา พูดถึงการใช้น้ำ การขนส่งโดยทางน้ำ อะไรต่างๆ ก็เป็นปัญหาจากการที่จีนเติบโตเร็ว และเริ่มส่งผลถึงเพื่อนบ้านด้วยเหมือนกัน สิ่งเหล่านี้ก็คือผลกระทบต่อประเทศต่างๆ

มาพูดถึงประเด็นที่ 4 ก็คือ จีนกับโลกภายนอก ตรงนี้ผมจะโยงไปเรื่องของจีนกับไทย เราทราบดีว่าหลังสงครามเย็นจบลง ค.ศ. 1989-1990 ในช่วงนั้น ประเทศทางยุโรปและสหภาพโซเวียตเกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วไป ส่วนจีนก็พยายามที่จะตรึงการเปลี่ยนแปลง การเรียกร้องที่จัดตุรัสเทียนอันเหมินก็เป็นส่วนหนึ่งที่พยายามจะแก้ปัญหากับโลกตะวันตก แล้วก็บอกว่า จีนพยายามจะเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบจีน แต่ว่าขอเดินหน้าทางเศรษฐกิจด้วย

ในช่วงต้นทศวรรษ ทุกคนคงจะจำได้ว่า เต็งเสี่ยวผิงก็เดินทางไปด้วยกัน หลังจากที่มีปฏิรูปเศรษฐกิจไปได้สักระยะหนึ่ง มีความพยายามที่จะบอกว่า จีนอยากเปิดกับโลกภายนอกทางด้านเศรษฐกิจให้ชัดเจน

การเดินทางไปที่เส้นเงิน แล้วบอกว่า จะเปิดพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ ในบริเวณนั้น มีการบอกกล่าว ว่า ต่อไปนี้เงินจะเดินแบบแมวตัวแมวขาวไม่สำคัญแล้ว ขอให้จับหนูเป็นนี่ก็เป็นการเปรียบเปรยที่สำคัญ ว่าเงินจะเน้นที่การเปิดและต่อมาก็เป็นสมาชิกของ WTO ใน ค.ศ. 2001 ก็เปิดการค้ากับโลกภายนอก คือเมื่อค้าขายกับโลกภายนอกดี เงินก็จะเปิดตลาดภายใน เพราะฉะนั้นการเปิดตลาดภายในก็จะต่อเนื่องมากับความสำเร็จที่จีนร่วมกับโลกภายนอก

จีนเองก็พยายามที่จะมีความสัมพันธ์แบบบูรณาการกับภูมิภาคโลกภายนอกในเอเชียที่ใกล้ๆ ตรงนี้ เช่น อาเซียน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน เดียวนี้ค้าขายกับจีนมากกว่ากับสหรัฐ อันนี้ก็เปลี่ยนตั้งแต่ปีก่อน อาเซียนเองก็กำลังจะไปในทิศทางนั้น

ถ้าเราพูดถึงปัจจุบันและอนาคต ในเรื่องเกี่ยวกับจีน-ไทย อันดับแรกที่เป็นสิ่งที่สำคัญ คือผมคิดว่า อนาคตกำลังย้อนรอยไปในอดีต ทำให้เราต้องมาพูดถึง ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ฯลฯ ผมขอล่าวสั้นๆ ใน 3-4 ประเด็นนี้แล้วกัน

ประเด็นแรก ในเรื่องของเศรษฐกิจ ความเข้าใจเงินเป็นสิ่งที่สำคัญ จีนมีความหลากหลาย เราจะมองเงินแยกต่างหากไม่ได้ อย่างในบ้านเราก็เป็นคนจีนไทยที่มีเชื้อสายจีน และถ้ามองกลับไปทีจีน จีนก็มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากมาย แม้กระทั่งในมณฑลต่างๆ

เรื่องของเศรษฐกิจการค้าที่ผมอยากจะเน้นนิดหนึ่งก็คือว่า หลายท่านคงจะทราบว่า เรามีการขาดดุลการค้ากับจีนมาโดยตลอดเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน เราส่งออกป็น้อยกว่าที่เรานำเข้าจากจีน เพราะฉะนั้นในเรื่องของนโยบายเศรษฐกิจ ตรงนี้ก็ปัจจัยหนึ่งซึ่งเราจะต้องดูว่าจะปรับปรุงอย่างไร แน่นนอน ความซับซ้อนของสินค้าที่ผลิตก็คงจะมีมาก เพราะจีนผลิตสินค้ามากมายหลายประเภท สินค้าที่จะเน้นแรงงานก็ได้ เน้นสินค้าที่เทคโนโลยีซับซ้อนก็ได้ ส่วนหนึ่งเราแข่งขันกับจีนมากขึ้น มารู้ตัวอีกทีก็ตอนที่เรามีปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ เราก็มาเริ่มเห็นเหมือนกันว่า ในปีก่อนวิกฤติ พ.ศ. 2539 และปีที่เกิดวิกฤติ พ.ศ. 2540 ตอนนั้นการส่งออกของเราไม่ขยับเลย ตรงนี้เราก็คงจะเห็นเหมือนกับ

เพื่อนบ้านในอาเซียนของเรา ก็รู้สึกเหมือนกันว่ามีการแข่งขัน

ทางด้านการลงทุนก็เช่นกัน การลงทุนจากต่างประเทศที่จะเป็นปัจจัยเสริมทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ดูจะน้อยไปหน่อย การลงทุนในจีนปัจจุบันมีสูงกว่า 6 หมื่นกว่าล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนไทยเราอยู่ในช่วง 1-2 พันล้านเหรียญสหรัฐ ต่างกันมาก

ถ้าโยงไปถึงเรื่องการเดินทาง ผมคิดว่า ผู้คนที่เดินทางท่องเที่ยวไปมากก็มีมากขึ้น คนไทยไปเมืองจีนมากขึ้น แล้วก็คนจีนก็มาเที่ยวเมืองไทย เดียวนี้ก็รวมล้านคนแล้ว แต่ก็ยังคงมีโอกาที่จะพัฒนาให้มากขึ้นอีก

เพราะฉะนั้น ในมิติเหล่านี้ เรื่องการค้าการลงทุน และก็การบริการ ผู้คนที่ติดต่อกันไปมา ผมคิดว่ามีหลายสิ่งที่เราเองดูจะเป็นโอกาสอยู่เหมือนกัน ประเด็นหนึ่งก็คือ ในการที่จีนมาเปิดตัวกับไทยและอาเซียนนั้น คือหลังจากที่จีนเป็นสมาชิกของ WTO ในปี 2001 ในปีเดียวกันนี้ก็เริ่มมีการลงนามความตกลงระหว่างจีนกับอาเซียน

ที่เราพูดกันมากในเรื่อง FTA นั้น ก็คือการค้าเราเปิดเสรีทางการค้าไทย-จีน และคำว่า FTA ก็มาจากการใช้กรอบความตกลงระหว่างอาเซียนกับจีน แล้วก็เกิดผลกระทบต่างๆ รัฐบาลปัจจุบันก็มักจะมีการพูดถึงในกลุ่มของสินค้าที่เราเริ่มในเรื่องของผัก ผลไม้ ผมคงไม่มีเวลาลงไปประเด็นเหล่านั้น แต่ก็คิดว่าเราน่าจะร่วมมือด้วยและแข่งขันไปด้วยในเวลาเดียวกัน

โดยสรุปที่ผมคิดว่าสำคัญก็คือว่า ในประเด็นแรก ภูมิประวัติศาสตร์ที่เราต้องดู หลังจากนั้นก็มาพิจารณาประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นี่เป็นพื้นที่เศรษฐกิจการเมืองที่จีนเข้ามาใหม่ในเวทีของภูมิภาคและโลก ทำให้เราต้องเข้าใจและต้องติดตามดูอย่างใกล้ชิด

ประเด็นที่สอง ความร่วมมือระหว่างไทย-จีน ผมคิดว่าก็คงจะต้องดูเบื้องลึกของความสัมพันธ์ไทย-จีน เราได้มีการศึกษากันเยอะในเรื่องการเปิดเสรีระหว่างไทย-จีน และเริ่มมองเห็นว่าความเกี่ยวข้องในเรื่องของสินค้าเกษตรก็ดี สินค้าอุตสาหกรรมมากมายหลายประเภทที่มีการผลิตแล้วก็มีการขายของภาคเอกชน บริษัทข้ามชาติต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกัน

และรวมถึงการเดินทางไปมาหาสู่กัน โดยในความร่วมมือนี้ จีนอยู่ในฐานะที่อยากจะเข้ามาจับมือกับอาเซียน และอยากจะเปิดพื้นที่นี้ มีการพูดถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านการที่จะทำถนนติดต่อกัน การสร้างเครือข่าย โทรคมนาคม นี่เป็นเรื่องใหม่ที่กำลังเกี่ยวข้อง

อีกประเด็นหนึ่งที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กัน เนื่องจากจีนโตมาก เวลาที่ประเทศเล็กไปนั่งเจรจากับประเทศจีน ก็อาจจะมีความรู้สึกว่าเป็น การเจรจากับมหาอำนาจ ก็จะมีรู้สึกตัวเย็นอะไรต่างๆ มันจะเป็นอย่างไรต่อไป ผมคิดว่าสำคัญนะ เวลาเราพูดถึงจีนกับอาเซียนก็ดี จีนกับภูมิภาคที่ เขาอยู่ ในทางเอเชียเหนือ ซึ่งผมไม่มีเวลาพูดมากในส่วนของการเมือง แต่จะพูดได้ในเรื่องของจีนกับญี่ปุ่นก็มีปัญหาที่ขัดแย้งกันในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเวลานี้กระชับกันแน่นเหลือเกิน แต่ทางด้านการเมืองนั้น รอยร้าวในอดีตยังคงเป็นประเด็นสำคัญ ที่จีนกับญี่ปุ่น เกาหลีกับจีนกับญี่ปุ่น อะไรต่างๆ เพราะฉะนั้นประเด็นทางด้านในภูมิภาคจนกระทั่งในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ นี่นะ ซึ่งมีจีนอยู่ด้วย ก็จะต้องมีการคุย แม้กระทั่งปัญหา ของไต้หวันซึ่งก็จะมีสหรัฐอเมริกาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่สำคัญ

เพราะฉะนั้น ในการสร้างความสัมพันธ์ไทย-จีน กับอาเซียน ในยุคใหม่ ที่เราพูดถึงกัน เราก็คงจะต้องมองดูในกรอบของภูมิภาคด้วย ซึ่งกรอบของภูมิภาคก็มีความสำคัญ

ในท้ายที่สุด ผมคิดว่าในแง่ของยุทธศาสตร์กับจีน หลักก็คือ ในขณะที่เรากระชับความสัมพันธ์ เราก็คงจะต้องดูความสัมพันธ์ที่เรามีกับ ประเทศอื่นๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นไทยกับญี่ปุ่น ไทยกับอินเดีย ไทยกับสหรัฐ เราจะต้องดูในด้านความสมดุลด้วยเหมือนกัน แน่นนอน ความสัมพันธ์ก็คง จะมีมากขึ้น แล้วจีนก็คงจะโตเร็ว เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็คงจะเป็นประเด็น ที่จะเกี่ยวข้องกับความร่วมมือในอนาคตอีกหลายๆ ด้านที่เราจะพูดได้ ก็ ขอขอบคุณ

ประทุมพร: ขอบคุณอาจารย์สุทธิพันธ์ เมื่อ 30 ปีที่แล้วนั้น เมื่อท่าน อาจารย์ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ เดินทางไปจีนนั้น เต็งเสี่ยวผิงยังไม่ได้เล่น

บทบาทของตนเองอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้น ปัจจัยทางด้านความมั่นคงที่เราคิดว่า หลังจากสงครามเวียดนามเราจะหันหลังให้กับจีนต่อไปอีกไม่ได้ นั่น เป็นตัวกำหนดนโยบายต่างประเทศของเรา

เท่าที่อาจารย์สุทธิพันธุ์ได้พูดมา ในปัญหาใหญ่ทั้งหลายนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ซึ่งในเรื่องนี้ ท่านผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประเทศจีนได้เคยพูดเน้นย้ำไว้ว่า เรื่องทางด้านเศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งจะพูดถึงทางด้านการเมืองและความมั่นคงก็ตามนั้น ไทยอย่าได้คิดแข่งขันกับประเทศจีนเด็ดขาด อย่าได้คิดเป็นคู่แข่งเด็ดขาด

บทบาทที่เราจะกระทำกับจีนได้นั้น ก็คือ ความเป็นมิตร ความเป็นหุ้นส่วน ความเป็น Ally หรือเรียกว่าความเป็นพันธมิตร เป็น partnership มี partnership กับประเทศจีนเท่านั้น แล้วก็หลายอย่างที่เดียวที่เราคงจะปฏิเสธไม่ได้ที่ว่า เราจะต้องเป็นหุ้นส่วนร่วมมือกับประเทศจีน ในฐานะที่ว่าอาจจะต้องเสียด้วยกัน หรือว่าชนะด้วยกัน

ด้วยภาพสุดท้ายของอาจารย์สุทธิพันธุ์ มีหลายอย่างที่เดียวที่เป็นเรื่องของ การข้ามเขตแดนแบบที่เราไม่สามารถป้องกันได้เลย และถ้าไม่ได้ความร่วมมือของไทยให้แก่จีน และจีนให้แก่ไทยนั้น เรียกว่า โรคระบาดหลายอย่าง หรือปัญหาข้ามชาติหลายอย่างนั้น คงจะแก้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ขณะนี้เรายังอยู่ตรงที่ว่า ไทยกับจีนนั้นคงจะเป็น partnership กันต่อไป

ขอเชิญท่านต่อไป อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล อาจารย์จะกรุณาถึงความสัมพันธ์ไทย-จีน 30 ปีว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้ บังเอิญอาจารย์อยู่ไกลจากดิฉันออกไป อาจารย์กรุณาดูนาฬิกาด้วยนะว่า 20 นาที เป๊ะเลยนะคะ เดี่ยวอาจารย์ภาควิทยไม่ให้ท่านช้ากลางวัน

วรศักดิ์: กราบนมัสการพระคุณเจ้า กราบเรียนท่านประธานมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และท่านผู้ที่มีเกียรติทั้งหลาย อันที่จริงแล้วประเด็นที่ผมจะพูดวันนี้ อาจจะมีบางประเด็นที่จะซ้ำกับที่อาจารย์สุทธิพันธุ์พูดไปบ้างเล็กน้อย ก็อยากจะให้รวมๆ กันไป

ในประเด็นแรกสุดที่ผมอยากจะพูดในที่นี่ก็คือว่า สภาพความสัมพันธ์ไทย-จีนในปัจจุบัน ที่เราเห็นว่ามีความแน่นแฟ้นนั้น จริงๆ แล้วมิได้เกิดขึ้นบนความสัมพันธ์ทางการทูต ที่พอมีความสัมพันธ์ทางการทูตในปี 2518 ปีนี้ แล้วก็จะเกิดความสัมพันธ์ที่ดี แต่ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศนี้มีความแน่นแฟ้นอย่างที่เรเห็นในปัจจุบันนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยทางการเมืองภายในของทั้งสองประเทศด้วย

ถ้าเราลองพิจารณาย้อนกลับไปที่เมื่อ 30 ปีก่อน เราจะพบว่า ในปีที่ไทยมีความสัมพันธ์กับจีนเมื่อปี 2518 นั้น มันเป็นความสัมพันธ์ในขณะที่การเมืองของจีนค่อนข้างปิด ของเรานั้นอาจจะจะเป็นประชาธิปไตยค่อนข้างเปิดก็จริงอยู่ แต่ว่ากระแสของฝ่ายอนุรักษนิยมหรือขวาจัดก็ยังไม่ได้หมดไป เราจะเห็นได้ว่า หลังจากปี พ.ศ. 2519 คือหลังจากเมื่อเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม ความสัมพันธ์ไทย-จีนตอนนั้นก็ถูกแช่แข็งไป เพราะว่านโยบายของรัฐบาลไทยหลังจากนั้นก็ปฏิเสธลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง

ในการทำงานเดียวกันนี้ สิ่งที่ผมคิดว่ามันมีความหมายอย่างมากสำหรับความสัมพันธ์ไทย-จีนนั้น ก็คือว่า ในวันที่ 6 ตุลาคม ปี 2519 ซึ่งเกิดเหตุนองเลือดในเมืองไทยนั้น ในเมืองจีนก็เกิดเหตุการณ์ที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นหลักหมายอันหนึ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ไทย-จีนดีขึ้นในปัจจุบัน ก็คือว่ามันเป็นวันเดียวกับวันที่กลุ่มอำนาจกลุ่มหนึ่ง ซึ่งผมอยากจะเรียกว่าเป็นกลุ่มอำนาจของเติ้งเสี่ยวผิง ได้ทำการโค่นล้มแก๊ง 4 คน ซึ่งมีนโยบายที่ค่อนข้างซ้ายจัด แล้วก็ปิดประเทศ จีนในช่วงนั้นมีเศรษฐกิจการเมืองที่ติดขัดจะซ้ายจัด และทำให้มีการเชิดชูอุดมการณ์ปฏิวัติ แต่เป็นกรอบของการปฏิวัติซึ่งอยู่ในแนวทางของแก๊ง 4 คน ดังนั้น ตอนที่แก๊ง 4 คนโดนโค่นล้มนั้น ฝ่ายซ้ายไทยก็ยังคงอยู่ในอาการงงๆ อยู่ว่าเกิดอะไรขึ้น ในขณะที่จีนนั้นคือหลักหมายอันหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่า ยุคของการปิดประเทศมาเป็นเวลา 30 ปีนั้นได้ยุติลงแล้ว

สิ่งนี้เป็นนัยสำคัญอย่างมาก เพราะหลังจากนั้นต่อมาเราได้รัฐบาลที่มีบรรยากาศค่อนข้างเปิด ยอมรับในประชาธิปไตยมากขึ้น ก็เลย

ไปสอดคลองเข้ากับนโยบายของเงินเข้าโดยบังเอิญ กล่าวคือว่า ในเดือน ธันวาคม ปี 2521 พรรคคอมมิวนิสต์จีนเปลี่ยนนโยบายครั้งใหม่ นั่นคือได้ ประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศ ในขณะที่นั้นประเทศไทย ได้รัฐบาลชุดใหม่คือ ท่านพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ก็มีบรรยากาศค่อนข้างเปิด

แต่อย่างไรก็แล้วแต่ ผมควรกล่าวไว้ด้วยว่า บรรยากาศที่เปิด นั้น มิได้หมายความว่า ฝ่ายรัฐบาลไทยจะไว้วางใจจีน เพราะว่ารัฐบาล ไทยยังเห็นว่าจีนยังคงให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย อยู่ จนกระทั่งถึงปี 2522 ตอนนั้นจีนได้เปลี่ยนนโยบายไปแล้ว เวลานั้นถ้า ท่านติดตามทบทวนดู ว่าเกิดเหตุการณ์สำคัญอันหนึ่งที่เกิดขึ้นในภูมิภาค นี้ นั่นคือเวียดนามได้กรีธาทัพเข้ายึดพนมเปญ ผมคิดว่าตรงนั้นเป็นจุด สำคัญอันหนึ่งที่ทำให้จีนทำสงครามสังคมนิยมเวียดนามต่อมา

หลังจากนั้นต่อมาสำหรับไทยแล้วนั้น เวียดนามก็คือภัยคุกคาม เป็นภัยคุกคามอันหนึ่งของไทย ดังนั้น สิ่งที่ไทยต้องพึงพาอย่างมากใน เวลานั้นก็คือการพึ่งพาเงินให้ช่วยกดดันเวียดนาม

ถึงตรงนี้ผมใคร่ขอเรียนนิดหนึ่งว่า ในเดือนมิถุนายนปี 2522 รัฐบาลของท่านพลเอกเกรียงศักดิ์ ได้ส่งคณะทำงานชุดหนึ่ง มีพลเอกชวลิต ซึ่งตอนนั้นท่านยังไม่ได้มียศพลเอก ยังเป็นยศชั้นนายพัน ไปเจรจากับทาง จีน โดยเฉพาะตั้งเสียวงฝัง ก็คือไปบอกว่า ให้ยุติการให้ความช่วยเหลือที่ ให้กับ พคท.

ผมเองมานั่งคิดว่า ตอนนั้นทางไทยคงอาจจะไม่ได้ติดตาม การเปลี่ยนแปลงในจีนมากสักเท่าไรหรอก กล่าวคือไทยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปพบจีนก็ได้ เพราะจีนได้เปลี่ยนนโยบายไปแล้ว

สิ่งที่เป็นความเข้าใจผิดก็คือว่า เมื่อปีสองปีที่ผ่านมา มันมี หนังสือของท่านพลเอกชวลิต 2 เล่ม คือ เส้นทางสีขาว เล่มหนึ่ง อีกเล่ม หนึ่งคือ บันทึกกลับ 2540 หนังสือ 2 เล่มนี้ทำให้เห็นว่า ท่านอาจจะมีความ ทรงจำที่เลอะเลือนหรืออย่างไรผมไม่ทราบ ท่านบอกว่า การเดินทางไป เจริญมิตรกับจีนในเดือนมิถุนายน ปี 2522 นั้น เพื่อให้ยุติการให้ความ ช่วยเหลือแก่ พคท. และกดดันเวียดนามนี่นะ มีประโยคอยู่ตอนหนึ่งว่า

นั่นเป็นที่มาของการทำให้จีนทำสงครามสังคมนิยมเวียดนาม

ต่างๆ ที่สงครามสังคมนิยม เกิดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ของปีเดียวกัน คือเกิดก่อนที่คุณชวลิทจะเดินทางไปจีนประมาณ 4 เดือน ผมจำเป็นต้องพูดตรงนี้เพราะว่าผมลำบากใจมากเวลาที่ผมต้องสอนหนังสือ จะมีคนมาถามผมว่า ตกกลางอะไรมันคือสิ่งที่ถูก

อย่างไรก็แล้วแต่ หลังจากนั้นต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนก็ดีขึ้นอย่างมาก คือ ต่างคนต่างก็มีความไว้นับถือใจจนกระทั่งเราได้พบถึงความแน่นแฟ้นนี้จนถึงปัจจุบัน

สิ่งที่ผมกล่าวมานี้เป็นภาพรวมของสภาพการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจริงๆ ในหัวข้อที่ผมจะให้ความสำคัญก็คือเรื่องของอนาคต

ภายใต้เวลาอันจำกัดนี้ ผมอยากจะพูดรวมๆ กันไประหว่างปัจจุบันกับอนาคต เป็นประเด็นๆ ไป โดยขอทิ้งเอาไว้แต่เพียงประเด็นหนึ่งว่าการเปลี่ยนแปลงของจีนเมื่อปี 2521-2522 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงของพรรคคอมมิวนิสต์จีนนั้น มีบางเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงไป และมีนัยสำคัญต่อความสัมพันธ์ไทย-จีนในปัจจุบันอย่างมาก ซึ่งผมขออนุญาตกล่าวทิ้งท้ายเอาไว้ โดยเฉพาะสิ่งที่กำลังเป็นประเด็นทางการเมืองอยู่ในทุกวันนี้ คือกรณีของคุณเหยียนปิง

ประเด็นแรกที่ผมอยากจะกล่าวถึงก็คือ นับตั้งแต่ความสัมพันธ์ไทย-จีนเริ่มดีขึ้นนี้ เราจะพบว่า ในกรณีของจีนนั้น จีนได้พูดในเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองน้อยลง สิ่งที่มาแทนที่ก็คือว่าจีนได้เร่งพัฒนาเศรษฐกิจของตนเอง ซึ่งในประเด็นนี้เป็นเรื่องที่เราเข้าใจได้อยู่ เพราะว่าในเวลาอันสั้นจีนค่อนข้างยากจนมาก

อัตราเร่งนี้ทำให้จีนมีท่าทีที่เปลี่ยนไป ก็คือ มีท่าทีที่ “รุกเร้า” ต่อประเทศเพื่อนบ้านในการแสวงหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับโลก คือจีนจะรุกเร้าให้มีการลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งผิดกับเมื่อก่อนหน้านี้ จีนจะเป็นฝ่ายต้อนรับการลงทุนจากต่างชาติมากกว่า

ในกรณีของไทย ที่ไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับและได้รับการรุกเร้าจากจีนที่เห็นได้ชัดก็คือ การรุกเร้าให้พัฒนาแม่น้ำโขงให้เป็นเส้นทางคมนาคม การรุกเร้าเราจะเห็นได้ชัดในทศวรรษ 1990 ที่ผ่านมา ผมเองก็ไม่รู้จะบอก

ว่าโชคดีหรือโชคร้ายที่มันได้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ขึ้นในไทย ทำให้การรุกร้าของจีนซาลงไป แต่พอหลังจากปี 2000 เรื่อยมา การรุกร้านั้นก็เกิดขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเศรษฐกิจในภูมิภาคเริ่มกระเตื้องขึ้นมา

ปัจจุบันนี้เรื่องของพัฒนาเส้นทางแม่น้ำโขงให้เป็นเส้นทางคมนาคมมัน อาจจะเรียกได้ว่าบรรลุไปแล้ว เสรีจอมอารมณ์หมายของจีนไป จะเหลือแต่เพียงบางจุดซึ่งยังไม่ได้ระเบิดเกาะแก่ง

ซึ่งเรื่องนี้ผมคิดว่า เมื่อจบไปแล้ว ท่านอาจจะถามว่า ต่อไปจีนอาจจะรุกร้าในเรื่องอะไรอีก ผมคิดว่าในกรณีของไทย เราอาจจะได้เจอการรุกร้าในเรื่องของโครงการคอคอดกระ ซึ่งผมอยากจะสื่อสารไปยังชนชั้นนำของไทยว่า จะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ ไม่ใช่จะไปตกลงอะไรโดยไม่ฟังเสียงภาคประชาชนดูดังกรณีของแม่น้ำโขง

ในประเด็นที่สอง การเป็นฝ่ายรุกร้าของประเทศจีนนั้น มีเรื่องของพัฒนาเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง อันนี้ผลที่แสดงออกประการหนึ่งที่แตกต่างไปจากเมื่อ 30 ปีก่อนอย่างมากก็คือ ทำให้จีนมีท่าที่ที่เปลี่ยนไป ถ้าหากว่าท่านได้ฟังสิ่งที่อาจารย์ประทุมพรเกริ่นนำที่พูดยกคำกล่าวของท่านโจวเอินไหลมากล่าว ในเวลานั้น ไม่เฉพาะกรณีของไทยที่ท่านพูดอย่างนั้น คณะทูตานุทูตหรือผู้นำทางประเทศทางตะวันตก ต่างกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ผู้นำจีนในเวลานั้นมีท่าที่ที่สุภาพอ่อนน้อมมาก

แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนไปแล้ว เวลาที่มีการติดต่อ ไม่ต้องเป็นระดับทางการทูตก็ได้ แม้ในระดับปกติธรรมดา เราก็จะพบว่า เป็นท่าที่เปลี่ยนจากความอ่อนน้อมถ่อมตนมาเป็นท่าที่ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จนกระทั่งบางครั้งแสดงออกถึงเรื่องของอัตตาไปด้วย

ผมคิดว่า สิ่งที่เราควรพิจารณาก็คือ อยากจะสื่อสารไปทางจีนว่าท่าที่อย่างนี้บางทีมันอาจจะง่ายต่อการทำให้เกิดความคลั่งใจต่อประเทศเพื่อนบ้านได้ ดังที่ยกตัวอย่างกรณีของการพัฒนาแม่น้ำโขงไปแล้ว ซึ่งจีนนั้นมีความเชื่อมั่นมาก ฉะนั้นในกรณีของไทย ต้องถามผู้นำไทยว่าจะวางท่าที่ของตนเองอย่างไรเพื่อที่จะได้ไม่ถูกมองว่าเป็นลูกไล่ของจีนโดยตลอด

ประเด็นที่สาม หลังจากที่จีนเปิดประเทศ จีนยึดมั่นนโยบายใหม่ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมก็คือ หลักนโยบายต่างประเทศของจีนในเรื่องการไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศเพื่อนบ้าน ในข้อนี้ทำให้จีนต้องเปิดความสัมพันธ์กับนานาประเทศหรือมิตรประเทศในระดับที่เป็นความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการมากขึ้น

ดังนั้น สิ่งที่คุณเหมือนจะขาดหายไปไม่เหมือนกับเมื่อ 30 ปีก่อนก็คือ ความสัมพันธ์ในระดับประชาชนกับประชาชน ซึ่งจีนเคยให้ความสำคัญมาก ในทุกวันนี้เราจึงพบว่าความสัมพันธ์ระดับประชาชนกับประชาชนจะเป็นมิติที่เป็นทางการไป มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอย่างไม่เป็นทางการ ไม่ก็เป็นเรื่องของการท่องเที่ยว อะไรอย่างนี้ เป็นการเรียนรู้กันไป

ดังนั้นผมคิดว่า นี่ควรจะถูกรื้อฟื้นขึ้นมาให้ความสำคัญอีกครั้งหนึ่ง เช่น การถามว่าในการพัฒนาหรือหาความร่วมมือทางเศรษฐกิจนี้ จีนควรจะฟังประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านด้วยหรือไม่ นอกจากการฟังรัฐบาลของประเทศนั้นๆ อย่างเป็นทางการ

ในประเด็นที่ 4 การค้าการลงทุนของไทย-จีนในปัจจุบัน ทวีมูลค่าขึ้นเป็นลำดับ และในอนาคตมีความเป็นไปได้ที่จะเป็นฝ่ายกำหนดเป็นตัวกำหนดมากกว่าฝ่ายไทย ทั้งนี้เพราะว่าจีนเป็นตลาดที่ใหญ่ การเป็นตลาดที่ใหญ่ของจีนอาจจะเป็นโอกาสของไทยและนานาชาติก็จริง แต่กล่าวเฉพาะไทยแล้ว เราต้องย้อนกลับมาดูด้วยว่า เราเป็นประเทศเล็กกว่าจีน จีนนั้นใหญ่มากจริงๆ เพราะฉะนั้นเขาอาจจะมีสินค้าหรืออะไรมาขายเราได้มากกว่า

ดังนั้นจึงไม่ยากให้เราไปตีใจกับตัวเลขทางการค้าที่เพิ่มขึ้นจริงๆ แล้ว ตัวเลขที่เพิ่มขึ้นนั้นไม่ใช่เป็นเพราะเส้นทางคมนาคมของแม่น้ำโขงได้ถูกพัฒนาไปแล้วจนกระทั่งทำให้มูลค่าเพิ่มขึ้นนะ ผลที่สำคัญประการหนึ่ง ก็ดังที่อาจารย์สุทธิพันธุ์ได้บอกไปแล้วก็คือ เนื่องจากจีนได้เข้าไปเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก ทำให้กำแพงภาษีของสินค้าต่างๆ ซึ่งครั้งหนึ่งเคยถูกจีนตั้งเอาไว้ ต้องมีอันลดลงไป ดังนั้นมูลค่าตรงนี้จึงเพิ่มขึ้นเป็นเรื่องปกติธรรมดา ฉะนั้นเราไม่ควรตีใจกับตัวเลขที่ว่านี้

สิ่งที่เราควรระวังหันมาสนใจกันจริงๆ ก็คือ ท่ามกลางการค้า
อย่างนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่อง FTA นั้น เราต้องดูด้วยว่าเมื่อเกิดขึ้นแล้ว
ภาคการผลิตของไทยได้ประโยชน์ ระหว่างภาคเกษตรกรรมหรือภาค
อุตสาหกรรม

ผมคิดว่าเรื่องนี้สำคัญมาก เพราะถ้าเรายังคิดว่าภาคเกษตร
กรรมของไทยเป็นเส้นเลือดหรือเป็นรากฐานของเศรษฐกิจไทย ผมเองก็ไม่
อยากให้เกิดเหตุการณ์ที่ว่าสินค้าจีนเข้ามาตีสินค้าเกษตรของไทย

ในทำนองเดียวกัน ในกรณีของฝ่ายไทยนั้น ชาวที่เกิดขึ้นเมื่อ
หลายเดือนก่อน เราคงทราบดีว่า เมื่อทางจีนต้องการอะไรก็ตาม ก็จะเป็น
ประโยชน์ของฝ่ายไทยที่จะได้ขายสินค้า แต่เราก็กังมัวยั้งที่จะเกิดกรณี
ทุจริตลำไยดังที่เป็นข่าว ซึ่งจนถึงเดี๋ยวนี้ผมเองก็ยังไม่รู้ว่าเรื่องไปถึงไหน
แล้ว

ในประเด็นต่อมา ที่คิดว่าเป็นอนาคตของไทยก็คือ อนาคต
ของไทยจะประสบปัญหาอีกข้อหนึ่ง คือการเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย
ของคนจีน ซึ่งในปัจจุบันหรือที่ผ่านมาเราคงเคยได้ยินเรื่องของแก๊งลูกหมู
ในประเด็นนี้ผมขอตั้งข้อสังเกตว่า ในส่วนของไทยนั้น มีการศึกษาวิจัย
เกี่ยวกับแรงงานเคลื่อนย้ายถิ่นจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประเทศเพื่อนบ้าน
อย่างเช่น พม่า ลาว และเขมร มากกว่าที่จะมามุ่งการวิจัยการเข้าเมือง
ของคนจีน ซึ่งจริงๆ แล้วมีจำนวนมหาศาลอย่างมาก อันนี้ผมก็ฝากไว้
สำหรับองค์กรทางวิชาการ

ประเด็นสุดท้าย ซึ่งผมคิดว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ว่าในขณะที่
ที่เราซึ่งอยู่ในภาคของประชาชนหรือภาควิชาการนั้น บ่อยครั้งเมื่อเวลา
เสนออะไรไปนั้น บางทีรัฐบาลไม่ว่าจะยุคปัจจุบันหรือที่ผ่านมาก็แล้วแต่
มักจะมุ่งให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจการค้ามากโดยที่ละเลยการศึกษา
เรื่องเงินอย่างเจาะลึก

เมื่อดูจากสถานการณ์ปัจจุบันของความสัมพันธ์ไทย-จีน และ
ดูจากขนาดของจีน จริงๆ แล้วเรามีนักวิชาการทางด้านจีนศึกษาน้อยไป
ณ ปัจจุบันนี้จากการศึกษาของผมเอง ผมประมาณการว่า เราควรจะต้อง
มีนักจีนศึกษาอย่างน้อยก็ 50 คน แต่ทุกวันนี้มีแค่ 1 คน เพราะว่าจำนวน

คนที่น้อยทำให้การผลิตงานวิจัยออกมาได้น้อย ไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ไทย-จีน แล้วประเมินกันว่า จนถึงปี 2020 หรืออีกประมาณ 15 ปีข้างหน้า ไทยควรมะมีนักจีนศึกษาไม่ต่ำกว่า 100 คน นี่เป็นเรื่องสำคัญมาก หากว่ายังคงสภาพปัจจุบันอย่างนี้ไป จะมีหลายเรื่องที่เราจะตามจีนไม่ทัน

ทั้งหมดนี้ก็เป็นประเด็นที่ผมอยากจะกล่าว เป็นเรื่องของปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเราจะต้องไตร่ตรองอย่างมาก สิ่งหนึ่งที่ผมได้เกริ่นไว้ตอนต้น จะขอพูดเป็นการปิดท้ายก็คือ ที่ผมยกตัวอย่างอันหนึ่งที่บอกว่าเรารู้จักจีนน้อยนั้น ถ้ามองผ่านความสัมพันธ์ไทย-จีนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ภาพที่เราเห็นก็คือว่า รัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีนมีความสัมพันธ์ที่ดี

สิ่งที่อยากจะฝากเอาไว้ก็คือ รัฐบาลจีนจะมีนโยบายอย่างไรก็แล้วแต่ ถึงที่สุดแล้วคนกำหนดที่ใหญ่ที่สุด คือ พรรคคอมมิวนิสต์จีน เพราะพรรคคอมมิวนิสต์จีนนั้น ถ้าไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายหลักของตนแล้ว ก็ไม่มีทางที่รัฐบาลจีนจะมีนโยบายดังที่เราเห็น จากที่ผมได้กล่าวมาทั้งหมดแล้ว

ฉะนั้น จุดหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในปี 2521 (ที่ผมขอย้อนกลับไปตอนต้น) ก็คือ การที่เมื่อจีนมีนโยบายที่จะยุติการให้ความช่วยเหลือกับขบวนการฝ่ายซ้ายในเวลานั้น ก็เกิดมีองค์กรหนึ่งขึ้นต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน และเป็นองค์กรที่มีความสำคัญมาก ชื่อภาษาอังกฤษว่า Foreign Affairs Department

คำว่า Department ฟังดูเฉยๆ มันอาจเป็นกอง เป็นกรม อะไรอย่างนี้ ฟังแล้วมันเล็ก แต่จริงๆ แล้วผมอยากจะแปลว่า เป็นทบวงวิเทศสัมพันธ์ ซึ่งนอกจากจะมีองค์กรนี้แล้ว ยังมีองค์กรอื่นๆ อีกประมาณ 15 องค์กร ที่ขึ้นต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง

ฉะนั้น ผู้นำขององค์กรเหล่านี้จึงมีความสำคัญพอๆ กับคนที่ เป็นรัฐมนตรี และประมาณ 4-5 องค์กร ใน 15 องค์กรนี้ มักจะเป็นผู้นำระดับสูงที่มาดำรงตำแหน่ง เช่น เลขาธิการพรรค หรือประธานาธิบดีด้วยซ้ำไป

ทบวงวิเทศสัมพันธ์ที่ผมกล่าวถึงนี่คือ ในปีที่จีนได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ซึ่งแต่เดิมนั้นทบวงนี้จะมีหน้าที่หลักที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ให้สร้างความสัมพันธ์กับพรรคคอมมิวนิสต์หรือขบวนการฝ่ายซ้ายต่างๆ ทั่วโลก ไม่เว้นแม้แต่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ฉะนั้น พอจีนเปลี่ยนแปลงนโยบายไป คือเลิกสนับสนุนฝ่ายซ้าย ทบวงนี้ก็เลยต้องเปลี่ยนแปลงบทบาท จากบทบาทเดิมที่มาสัมพันธ์กับพรรคฝ่ายซ้าย ก็มาเป็นเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของพรรคก็คือ มาเน้นในเรื่องของการเปิดประเทศและการค้าการลงทุนหรือเรื่องของเศรษฐกิจ

ฉะนั้น บุคลากรหลายคนในเวลานั้นที่อยู่ในหน่วยงานนี้จึงต้องโฆษณาปาวร้องให้กับแม่แต่ซ้ายเก๋าซึ่งตนเองไม่ได้สนับสนุนแล้ว อย่างเช่นกรณีของไทยก็มีอดีต พคท. หลายคนรู้จักกับบุคลากรในทบวงนี้ ก็ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กัน แล้วก็ทำให้การค้าการลงทุนเป็นไปอย่างสะดวก

กล่าวเฉพาะในปัจจุบันนี้ ทบวงวิเทศสัมพันธ์มีนโยบายที่เห็นได้ชัดอยู่อันหนึ่ง ซึ่งเป็นนโยบายที่น่าสนใจคือ เขาจะสัมพันธ์กับทุกพรรคการเมืองโดยที่ไม่เลือกอุดมการณ์

ดังนั้น ผมจึงไม่แปลกใจ ที่ปลายปี 2543 ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งใหญ่ในปี 2544 ได้มีเจ้าหน้าที่ระดับสูงของทบวงนี้มาที่จุฬาฯ เพื่อมาสอบถามเกี่ยวกับบรรยากาศของการเลือกตั้ง แล้วตอนนั้นเขาเห็นว่าพรรคไทยรักไทยน่าจะชนะ ก็เลยสนใจที่จะมาศึกษาว่า นโยบายของพรรคไทยรักไทยเป็นอย่างไร ถ้าจำไม่ผิด ถ้าจำผิดก็ขอกราบประทานโทษมาก่อนล่วงหน้าตรงนี้

ตอนนั้น ทบวงนี้เป็นแขกของพรรคไทยรักไทย ซึ่งมันไม่แปลกตรงที่ว่าทบวงนี้มีความสัมพันธ์กับทุกพรรคการเมือง ฉะนั้น ในกรณีที่มีความสัมพันธ์เช่นนี้ ดังที่ผมได้บอกว่า มันตอบรับต่อนโยบายของทางการจีนหรือพรรคคอมมิวนิสต์จีน จึงไม่เป็นเรื่องแปลกสำหรับจีน

กรณีที่กำลังเป็นข่าวอยู่คือ กรณีของเหยียนปิงนั้น เนื่องจากมีเวลาจำกัดผมจะไม่ไปเจาะข้อมูลว่าเขาเป็นบุคลากรของทบวงนี้หรือเปล่า แต่ว่าปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นเรื่องปกติธรรมดาสำหรับพรรคคอมมิวนิสต์จีน

ประเด็นสำคัญที่เราควรพิจารณามากกว่าคืออะไร ก็คือว่าเมื่อมีความสัมพันธ์กันทำนองนี้ ต้องถามว่า รัฐบาลแต่ละชุดมีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองหรือทบวงนี้ของจีน เวลาไปเจรจาความเมืองที่เป็นทางการกับจีน เขาเจรจากันเรื่องอะไร ซึ่งเรื่องนี้เราก็ตอบได้ยาก เพราะว่าพิธีทางการทูตเป็นที่รู้จักกันโดยตลอดว่า ผู้นำรัฐบาลไม่ว่าชุดไหน เมื่อเจรจากับผู้นำของจีนหรือกับนานาประเทศก็แล้วแต่ สิ่งที่ถูกคุยกันเป็นคำพูดแล้วถอดเทปออกมามันจะถูก stamped เป็น confidential นะ

แต่ผมเคยได้ยินบ่อยครั้งที่ผู้นำทางการเมืองของไทยมักจะพูดว่า บางเรื่องก็พูดไม่ได้เพราะเป็นความลับทางธุรกิจ ฉะนั้น ประเด็นเรื่องเหยียนปิง จะสำคัญหรือไม่สำคัญก็เป็นอีกเวทีหนึ่งที่จะต้องพูด แต่ความสัมพันธ์ทางการทูตหรือความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนจะแน่นแฟ้นหรือไม่ นั่นสิ่งที่เราต้องตั้งคำถามก็คือ เฉพาะในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนว่า มันมีหรือไม่ ขอขอบคุณมาก

ประทุมพร: ขอขอบคุณมาก อาจารย์วรรคต์ดีได้มาถึงจุดที่น่าสนใจมากทีเดียว เพราะเมื่อเวลาเราพูดถึงการเป็น partnership การเป็น Ally กับประเทศจีนนั้น บางทีเราลืมนมองไปว่าเรารู้จักในระดับของบุคคลต่อบุคคลแค่ไหน ในเวลานี้ก็มีสัญลักษณ์ที่น่าพอใจในประเทศไทยขณะนี้คือ สถานราชการสถาบันเอกชน มีการสอนภาษาจีนมากขึ้นทีเดียว อย่างเช่นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่มสอนสำหรับเด็กๆ เลย เด็กๆ ที่ไปเรียนนี้ อายุแค่ 8-9 ขวบ วิ่งกันเต็มในวันอาทิตย์ อันนี้จะดีมากที่สุดทีเดียว มิฉะนั้นความมีสัมพันธ์มันจะมีลักษณะแข็งตรง เป็นลักษณะ inter-governmental ซึ่งเวลานี้เรากำลังจะหลีกเลี่ยง เราต้องการความสัมพันธ์ในชนิด trans-national ซึ่งประชาชนเป็นผู้เล่นเอง

ขณะเดียวกันในด้านของจีน บังเอิญดิฉันเดินทางไปจีนบ่อย ชื่อ CD ไปให้เขาดู เขาบอกว่า ไอ้โฮ ที่ชื่อมาใช้ไม่ได้เลย ขอเรื่อง *ต้มยำกุ้ง* ได้ไหม หมายความว่าเขาได้ติดตามอย่างใกล้ชิดทีเดียว มี *องค์บาก* มี *ต้มยำกุ้ง* แบบนั้นนะเขาไปดูมาแล้ว ประทานโทษที่ไม่อยากจะทำอะไรเลย เพราะว่าหนังสือที่เขาไปให้มันชิ้นหนึ่งทั้งนั้นเลย รวมทั้งไหมโรงด้วย แต่เขา

บอกว่า โหมโรงก็โอเค แต่ถ้าได้ตั้มยำกุ้งกับบองค์บากแล้วเขาจะรักดิฉันมากขึ้น

เพราะฉะนั้น ตรงนี้เราจะทำอย่างไรให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายมันนุ่มขึ้น ให้เป็น integration ที่แท้จริง เป็น trans-national ที่แท้จริง เพราะมีฉะนั้นทางโน้นเขาก็ถูกคุมโดยพรรค ทางเราสื่อก็ถูกคุมเข้าไปอีก เดี่ยวดิฉันไม่ปลอดภัย ไปฟังคุณกวีดีกว่า เชิญคุณกวี

กวี: ขอขอบคุณมากอาจารย์ นมัสการพระคุณเจ้า ท่านประธานและแขกผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน ก่อนผมมามีคนเตือนผมว่า ผมจะฆ่าตัวตายบนเวที เพราะว่าผมพูดเรื่องเกี่ยวกับประเทศจีนหลังอาจารย์วรศักดิ์ และ ดร.สุทธิพันธ์ ก็ถือว่าผมเกิดใหม่ก็แล้วกันนะ

ประเด็นที่ผมจะพูดนั้น จะต่างไปนิดหนึ่ง เพราะว่าทั้งสองท่านพูดไปหมดแล้ว ผมจะเน้นประเด็นเรื่องอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่จะเกิดขึ้น แต่ในตอนแรกนี้มีความสัมพันธ์ไทย-จีนในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างมากนะ

ผมคิดว่าตอนนี้ความสัมพันธ์ไทย-จีนอยู่ในช่วงสำคัญจริงๆ อย่างที่อาจารย์วรศักดิ์ได้พูดถึง สำคัญแคไหน ประธานาธิบดีจีน หูจิ่นเทา ได้บอกกับนายกรัฐมนตรีไทยเลยว่า ความสัมพันธ์ไทย-จีน เป็นเสาหลักที่สำคัญที่สุดของความสัมพันธ์ของจีนที่มีกับอาเซียนทั้งหมด ต้องเข้าใจนะว่าอาเซียนทั้งหมดคืออนุภาคเนย์ทั้งหมด 10 ประเทศ

อันนี้เป็นคำประกาศที่ยิ่งใหญ่มาก ประกาศที่อินโดนีเซีย ทำไม่ล่ะ เพราะว่าอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ใหญ่และมีบทบาทมาก ในช่วงที่มีการประชุมเอเชีย-แอฟริกันซัมมิท มีความหมายมากนะ ฉะนั้น ถ้าเราจะเข้าใจความสัมพันธ์ไทย-จีน หรือประเด็นต่างๆ ที่อาจารย์แซมพูด เราจะต้องมองจากเสาหลักอันนี้ไปข้างหน้า จะต้องยืนบนนี้ ณ จุดนี้

ถ้ามองไปจะเห็นว่า ในการฉลอง 30 ปีความสัมพันธ์ไทย-จีนแบบนี้ไม่มีใครทำ แสดงให้เห็นว่าสองประเทศนี้แน่ใจมากกว่าความสัมพันธ์ของเขาดีเลิศ เป็นที่อิจฉากันทั่ววงการ ไปถามประเทศฟิลิปปินส์ดูสิ ไม่มีใครสนใจเลย มันเป็นการส่ง signal อย่างรุนแรงเลยว่า ไทย-จีนนี้ ชี้ชี้ปักปัก

ซึ่งอาจารย์แซมอาจจะพูดในประเด็นหลัง เดียวผมจะพูดต่อไป

เมื่อพูดถึงไทย-จีน สิ่งแรกที่จะมาก่อนก็คือการค้า ถ้าไทยสามารถจะเป็นฐาน จีนยิ่งรวยไทยก็ยิ่งรวย และที่สำคัญที่สุดในประเด็นสุดท้ายคือว่า เนื่องจากจีนต้องการน้ำมัน ก็มีความสนใจที่จะมาดูแล และถ้าเป็นไปได้ก็พิจารณาซื้อไปเสียเลย แต่บังเอิญกรณีของจีนนี่ไม่ผ่าน มิฉะนั้นยูโนแคลของไทยหรือประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ของความต้องการทางด้านพลังงานของประเทศไทยก็จะถูกขายไป

จะเห็นว่า ถ้าจะพูดถึงด้านที่จะเป็นชาวดีนี่นะ ผมพูดทั้งวันก็ไม่จบ ที่นี้ผมคิดเอามาเฉพาะชาวดีนี่ที่สุดก็แล้วกันนะ ว่าการค้าของไทยก็เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย รวมทั้งการลงทุนของจีนในประเทศไทยก็จะมีเพิ่มมากขึ้น

สำหรับไทย-จีน ตอนนี้อาจารย์เรียกว่ามี common ground ความเห็นที่สนับสนุนกันได้ในเรื่องที่เป็นอยู่ในภูมิภาคและในเรื่องที่อยู่ในเวทีต่างประเทศ ไม่ว่าจะทางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ใช่เศรษฐกิจ คำว่าเศรษฐกิจหรือไม่ใช่เศรษฐกิจนี้ ถ้าจะแปลกัน ก็หมายถึงความร่วมมือกันทางด้านความมั่นคง ทางด้านยุทธศาสตร์ และทางด้านวัฒนธรรม

สิ่งหนึ่งซึ่งผมได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ คือสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบัน ก็คือ การกลับมาของความเป็นจีน วัฒนธรรมจีน และเรื่องต่างๆ ที่น่าสนใจก็คือว่า ตอนนี้อวัฒนธรรมจีนได้รับการยอมรับ ได้รับการตอบรับที่ดีมาก เมื่อครูอาจารย์ประทุมพรได้พูดถึงว่า มหาวิทยาลัยมีการสอนภาษาจีน มีคนเรียนมาก สำหรับผมมันน่าสนใจมากกว่า การใช้ภาษาจีนในสังคมไทยเป็นอย่างไร บทบาทของชาวจีนในพื้นที่เป็นอย่างไร เพราะว่าในระยะหลังนี้ ชาวจีนในพื้นที่เลยมีความมั่นใจมากและมีบทบาททางด้านการเมืองมากขึ้น

จะขอยกตัวอย่าง 2-3 ตัวอย่าง ในสมัยก่อนถ้าจะกินอาหารจีนก็ต้องไปกินเหลา หรือไม่ก็กินซาลาเปา เรียกว่าค้าซื้อ เดียวนี้ถ้าใครจะทานอาหารจีน จะกลายเป็นเสี่ยวซือ ก็คือพวกของกินเล่น สมัยก่อน ถ้ามีหรือหมีที่ทำด้วยมือก็ไม่มี ตอนนี้มีเต็มไปหมด ก็เลยมีของกินเล่นจุกจิก ถ้าไปตลาด เดียวนี้มีขายเต็มไปหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เต้าหู้ มีสารพัด

เด้าหัว ซึ่งคนจีนทำอ่อยกว่าเดิม

ในด้านแฟชั่นจะเห็นว่า ตอนนี้ไทยมี element ของจีนมาก ฉีฟ่า ตอนนี้ต้องต่อสู้กับกระแสวัฒนธรรมของญี่ปุ่นกับเกาหลี ซูริวกับ ฮันริว เป็นภาษาญี่ปุ่นที่เราจะใช้อธิบายความนิยมของวัฒนธรรมของจีน ซูริวก็คือความนิยมของจีน และฮันซูๆ ก็คือประเทศเกาหลี ซึ่งตอนนี้ กำลังต่อสู้กันอยู่ 3 ประเทศ หรือถ้าจะพูดกันในภาษา economic ก็คือ บรรดาประเทศ plus 3 ทั้งหมด และที่น่าสนใจ วันนี้เดินผ่านมาทำงาน จะเห็นว่าคนใส่ชุดแบบหลายฟงเต็มไปหมดเลย เป็นดาราตั้งมากใน Dead and Alive

ฉะนั้น มันไปทุกรูปแบบ ปกติเรามองเฉพาะการค้าหรือ connection ทั้งหมดทางด้านการเมือง แต่การแพร่ขยายทางวัฒนธรรม เราไม่ค่อยได้พูดกัน ทางด้านภาษาก็กำลังเข้ามา ส่วนผลจะเป็นอย่างไร ต่อไปนั้นเป็นหน้าที่ของนักวิชาการก็แล้วกัน ผมเพียงแต่หยิบประเด็นขึ้นมา

อย่างในกรณีของ ผู้ ทง ฟ่า มันน่าสนใจมาก เพราะว่าในสมัย ก่อนเมื่อพูดถึงวัฒนธรรมจีน เราจะ refer ไปถึงได้หัววัน เราใช้ระบบพู่ยุง เราไม่ใช้ระบบพินอิน ตอนนี้เรียนภาษาจีนง่ายมาก เพราะเราใช้ระบบ พินอิน

ตอนนี้เรียนภาษาจีนผู้ทงฟ่า เราก็ต้องเรียนกูเจิงไปด้วย ดีไม่ดีต้องเรียนทำกับข้าวไปด้วย บางคนต้องเรียนวิธีทำเบะหมี ถ้ามีไปด้วย ต้อง ดึงมันเป็นจริงจะเข้าถึงวัฒนธรรมจีนได้ แล้วยังจะต้องตีหมาอีก ขาเขียว ขาอุ่หลง ยูนนานอะไรก็ว่าไป ฉะนั้น มันเริ่มมาหมดแล้ว และที่น่าสนใจก็คือว่า comics music ก็เริ่มมา สิ่งเหล่านี้กำลังจะเข้ามา ซึ่งจะเข้ามาไม่ได้ อย่างที่อาจารย์แซมพูดถึง ถ้าจีนยังคงเป็นระบบที่เป็นอยู่

ดูอย่างวัฒนธรรมเกาหลีซึ่งเข้าไปในประเทศญี่ปุ่นช่วงที่มีการ พัฒนาประชาธิปไตยและเปิดประเทศเสรีนั้น วัฒนธรรมเกาหลีเจริญ เต็มโตแพร่ขยายไปทั่ว ไม่ใช่เฉพาะข้ามไปญี่ปุ่น แต่มาเอเชียแล้วก็ประเทศ อื่นด้วย

เป็นที่ทราบกันว่าเวลานี้เราสามารถเลือกภาษาจีนได้เวลาเข้า โรงเรียน วันก่อนผมเข้าไปในออฟฟิศมีคนบอกว่า “หนีเห่า” ผมบอกว่า

ผมไม่ทำอะไรทั้งสิ้นแล้ว ตอนนี้กลายเป็นเรื่องปกติแล้วนะ มัน trendy มาก หนีเห่า เหาผู้เห่า เหา เหา ให้เห่าเลย เหาเข้าไป

รุ่นคนรุ่นใหม่เวลานี้ ไม่เป็นเงินปันผลแบบของคุณพ่อคุณปู่อีกต่อไปแล้ว บางทีไม่รู้จักเลยประเทศจีน ไปประเทศจีนเหมือนกับไปประเทศใหม่เลย ไม่ใช่เป็นประเทศซึ่งเคยมีความสัมพันธ์มาเก่าก่อนในความรู้สึก แล้วที่น่าสนใจก็คือว่า การที่มี reference source นี่นะ ตอนนี้ข้อมูลอ้างอิงมาจากจีนทั้งหมดเลย สมัยก่อนมาจากไต้หวัน ครูก็มาจากไต้หวัน อ่านข่าวสมัยก่อนต้องดูกระดาษหนังสือพิมพ์จากฮ่องกงเพื่อที่จะทราบข่าวเกี่ยวกับประเทศจีน ตอนนี้ไม่ต้องแล้ว

เมื่อตะกี้อาจารย์แซมพูดถึง people-to-people contact ตอนนี้ดีมากๆเลย บางทีเห็นคนจีนเดินมา ทำปากก๊วยไปเลย เห็นใหม่ละ อันนี้เป็น people-to-people จริงๆ เลย เป็น tourists ซึ่งไม่ต้องผ่านขั้นตอนของความมีมารยาทเลย เรียกว่าเจอกันแบบตัวต่อตัวไปเลย tourist กับ tourist ซึ่งผมคิดว่าดีมาก แล้วมันก็เป็นการ orientation ระหว่างคนจีนกับคนไทยได้เจอกัน

แล้วตอนนี้ทางประเทศจีนก็มีความตั้งใจที่จะตั้ง Confucius Institute ซึ่งจะเข้ามาเหมือน Goethe Institut แล้วก็ Alliance Francaise หรือ Japanese Information Center เพื่อที่จะสอนภาษาจีนและ promote วัฒนธรรมจีน อันนี้สำคัญนะ

ทีนี้ ถ้าจะมองอนาคตของไทย-จีนนั้น ผมคิดว่าความสัมพันธ์ไทย-จีนจะต้องมีความเท่าเทียมกัน และจะต้องมีความเคารพกัน

สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจมาก ก็เพราะว่าความสัมพันธ์ไทย-จีนนี้ ชี้กันมากจนน่ากลัว ชี้กันจนกระทั่งอยู่โดดเดี่ยวจากความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหลักในเอเชีย สิ่งนี้อันตรายมาก แต่ผมจะไม่อธิบาย เพราะว่าตอนนี้ความสัมพันธ์ไทย-จีนนี้มันใกล้ชิดมาก แต่ความสัมพันธ์นี้ยังไม่เป็นพลวัตในการขับเคลื่อนให้มีความสมานฉันท์กันในหมู่ประเทศที่กว้าง และจะต้องไม่ทำลายความสัมพันธ์หรือสมดุลที่ไทยมีกับประเทศมหาอำนาจอื่นๆ

ที่สำคัญที่สุดก็คือตอนนี้มีความร่วมมือทางด้านเอเชียอาคเนย์

ขอโทษเอเชียตะวันออก หรือ East Asia ในการที่จะสร้างประชาคมขึ้นมา และอีก 2 อาทิตย์จะมีการประชุมสุดยอดของผู้นำของเอเชียตะวันออก ตอนนี้เอเชียตะวันออกกำลังหาอัตลักษณ์ของตนเอง เพราะว่าเอเชียตะวันออก ถ้าเราพูดกันในหมู่ของนักวิชาการ เขาจะบอกว่า 10+3

ถ้าคุณไปประเทศอเมริกาแล้วถูกถามว่า คุณมาจากประเทศไหน คุณบอกว่า มาจากประเทศ 10 บวก 3 เขาจะงงมาก แต่ถ้าคุณมาจากไต้หวัน หรือมาจากประเทศไทยไปญี่ปุ่น ถ้าถูกถามว่า มาจากไหน แล้วตอบว่า ผมมาจากประเทศ 10+1

10+1 ก็คืออาเซียนและไทย 10+1+2+3 ก็คือ 10+จีน+ญี่ปุ่น+เกาหลี ตอนนี้จะมี 10+3+1+2

10+3+1 คืออินเดีย +2 นิวซีแลนด์กับออสเตรเลีย ฉะนั้น ต้องเข้าใจนะว่า East Asia นี้ ไม่ใช่ 10+3 อีกต่อไปแล้ว

เพราะฉะนั้น ถ้าไทยกับจีนสามารถที่จะเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือประชาคมนี้ให้ดี และไทยเองก็แสวงหาร่วมมือกับจีนที่จะเสริมสร้างสันติภาพ แล้วก็หวังว่าจะมีบทบาทช่วยในเรื่อง six-party talk ซึ่งเป็นขบวนการที่จะลดนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ซึ่งตอนนี้ก็มีประเด็นเรื่องคุณโนซาที่หายตัวไปเมื่อ 27 ปีก่อน ซึ่งนี่ก็เป็นประเด็น ฉะนั้นเราจะต้องดูในภาพกว้าง เวลามอง ไทย-จีนในบริบทของอาเซียน นี่คือนี่ซึ่งผมคิดว่าเราควรพิจารณา มันมีความจำเป็นที่ไทยกับจีนจะต้องช่วยกัน facilitate ในการสร้างความเป็นปึกแผ่นในอาเซียนแล้วก็ประสานจีนกับอาเซียน

ในสมัยก่อนไทยจะเป็นตัวขงให้จีนนะ ซึ่งอาจารย์แซมก็พูดถูก ตอนนี้ก็ยังขงอยู่นะ แต่ไม่ใช่ขงในเรื่องต่างๆ ไปแล้ว ในสมัยก่อนอาเซียนมีไทยเป็นตัวขง เพราะว่าจีนมีความรู้สึกมันใจต่อไทยมาก เพราะว่าในยุคของสงครามกัมพูชา ไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ผู้นำจีนแะมาไทยตลอด ฉะนั้น ความใกล้ชิดของไทย-จีนนั้นจะต้องสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับประเทศอื่น ไม่ใช่ไทย-จีนดี แล้วก็ถูกโดดเดี่ยว แล้วก็ความสัมพันธ์อื่นเสียสมดุลหมด ผมกลัวประเด็นนี้มากกว่ารัฐบาลชุดนี้จะตบอดในประเด็นนี้

ฉะนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนนี้ จะต้องช่วยกันส่งเสริม

พหุนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับกฎบัตรต่างๆ แล้วก็การทำตามระเบียบข้อบังคับระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการค้าหรือการรักษาสันติภาพ หรือดูแลความสงบสุข เป็นต้น

นอกจากการค้าแล้ว สิ่งซึ่งจะตามมาตอนนี้ มันจะมีมิติของความมั่นคงและยุทธศาสตร์อย่างมากๆ เพราะว่าจีนไม่ได้เป็นประเทศที่ล้มสมัยอีกต่อไปแล้ว และประเทศจีนก็ไม่จำเป็นต้องพึ่งไทย ฉะนั้น ประเด็นนี้ ผู้นำไทยจำเป็นที่จะต้องเข้าใจด้วย ฉะนั้น ในการมองไทย-จีนต่อไปนั้น ไทยจะต้องระมัดระวังตัวพอสมควร ว่าจะต้องไม่เป็นลูกไล่อย่างที่อาจารย์แชนพูดถึง แล้วผมคิดว่าไทยมีความสามารถพอที่จะสร้างความสมดุลกับจีนและประเทศมหาอำนาจอื่นๆ

และสิ่งหนึ่งที่ไทย-จีนทำได้ ก็คือพยายามเร่งให้รัฐบาลจีนเจรจา Asean-China FTA ให้เสร็จ เพราะผมคิดว่า เป็นความต้องการของกลุ่มอาเซียนทั้งหลาย เพื่อที่จะ tab ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของจีน ฉะนั้น ความสัมพันธ์ทั่วไปของไทย-จีน ควรจะต้องมองว่ามันเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นและความเจริญรุ่งเรืองให้กับภูมิภาค มิฉะนั้นแล้วมันจะส่งผลมาก และจะทำให้ประเทศไทยมีความลำบากในการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจอื่นๆ ขอบคุณ

ประทุมพร: ขอบคุณมากคุณกวี ก็ดีมากเลยที่คุณพูดประโยคสุดท้าย มิฉะนั้นดิฉันคงจะงงมากๆ จริงๆ ว่า คุณกวีจะเอาอย่างไรกับความสัมพันธ์ไทย-จีน เอาอย่างนี้ดีไหม สรุปว่าอย่างนี้ใช่ใหม่ว่า ที่ว่าห่างก็ไม่ดี มันก็ต้องชิด แต่ชิดเสียจนกระทั่งคนอื่นหมั่นไส้ก็ไม่ได้ ดิฉันคิดว่าไทยชิดพื้บุขมมากกว่านะ คิดว่ามากกว่าคุณหนูจีนเทาเสียอีก แต่เอาเถอะนะ ไม่เป็นไร

อย่างไรก็ตาม เราห่างจีนไม่ได้ พูดอย่างนั้นดีกว่า นอกจากว่าจะเป็นกำแพงปิดของประชากรของประเทศไทยยุคปัจจุบันอย่างมากทีเดียว คือเราจะไม่มีเลือดอะไรที่มากไปกว่าเลือดจีนอีกแล้วนะ อันนี้เป็นเรื่องของความมั่นคง ทั้งผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ทางด้านวัฒนธรรมอะไรต่างๆ ซึ่งอันนี้เป็นอันว่าดิฉันคงจะเข้าใจคุณกวีอย่างนี้

แต่คุณกวีก็ทำความอุ่นให้แก่ดิฉันอีก เพราะพูดเรื่องประเทศจีน แต่ใช้ตัวภาษาอังกฤษ แล้วยังเรียกเพื่อนร่วม colleague ที่เก่งทางด้านจีน และว่า “แซม” เข้าไปอีก ชื่อฝรั่งอีกเหมือนกัน (หัวเราะ) ไม่เป็นไร เดี่ยวค่อย clear ความงงกัน

ขอบพระคุณท่านทั้งสามที่รักษาเวลาอย่างดีเยี่ยมทีเดียว ที่นี้เราจะรักษาเวลาของท่านอาจารย์ชาญวิทย์อย่างเยี่ยมเหมือนกัน เวลานี้ นาฬิกาของดิฉันเหลือเวลาอีก 13 นาที อย่างนี้ได้ไหม ขอรบกวนนิดหนึ่ง อยากจะขอเชิญคำถามสัก 3 คำถาม และอยากให้เป็นคำถามที่จริงจังจริงๆ เลย เราจะได้ไม่พูดซ้ำกับท่านที่พูดไปแล้ว ขอเชิญคำถามแรกเลย กรุณาบอกชื่อท่านและถ้ามีสถาบันก็ขอให้บอกด้วย และขอให้ทำคำถามให้ชัดเลย เรามีเวลาขณะนี้ 12 นาที

สืบแสง: มีผู้อาวุโสฝากมาถามว่า ที่คุณกวีพูดถึงว่าไทยมีความสามารถพิเศษ อยากจะให้ขยายความที่ว่าไทยมีความสามารถพิเศษ

กวี: เคยลองสังเกตไหมว่า ในปี 1994 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับจีนนี้ดีมากเลย แต่ในช่วงนั้นความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนนี้ตกต่ำมากเลย เพราะว่าในเดือนมีนาคม ในปี 1995 อาเซียนได้ออกแถลงการณ์ตำหนิประเทศจีน นโยบายของจีนที่เข้าไปล้วงล้ำดินแดนในเกาะ Mischief ในทะเลจีนใต้ ซึ่งประเทศฟิลิปปินส์เขาได้บอกว่า เป็นเจ้าของนั้น ประเทศจีนอาศัยไทยเป็นตัวกลางที่จะสร้างความเข้าใจ

นั่นเอง ผมจึงเชื่อเลยว่าประเทศไทยมีความสัมพันธ์ที่พิเศษ เพราะว่าตลอดเวลาช่วงสงครามกัมพูชาที่ผ่านมา ประเทศจีนก็ให้ความช่วยเหลือไทยมาโดยตลอด เพราะฉะนั้นในช่วง 10 ปีในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของจีนที่มีต่ออาเซียน ตั้งแต่การเป็นศัตรูหมายเลขหนึ่งจำไว้เลยนะ ปี 1994 เริ่มมีเรื่อง แล้วออกแถลงการณ์เดือนมีนาคม 1995 จนกระทั่งถึงปี 2005 เป็นเวลา 10 ปี

ในช่วง 10 ปีนี้ ประเทศจีนได้อาศัยมิตรภาพของไทยในการคืบคลานเข้าไปในอาเซียน เราเป็นสะพานต่อให้ จนกระทั่งในปี 1995

ประเทศจีนมีความมั่นใจและเข้าไปเสริมสร้างความสัมพันธ์เอง

จะเห็นได้ว่าจีนเป็นประเทศเดียวที่สามารถสร้างกลไกในการเจรจาต่อรองกับอาเซียนมากที่สุดถึง 48 กลไก ในขณะที่ไทยกับสหรัฐฯ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันมาถึง 30 ปี ซึ่งจะมีการฉลอง 30 ปีในปีหน้านี้ มีแค่ 17 กลไก ประเทศญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ประมาณ 27 ปี กับอาเซียน มีกลไกประมาณ 33

ฉะนั้น ภายใน 10 ปี จีนสามารถสร้างกลไกในการเจรจาทุกระดับตั้งแต่ระดับคณะทำงาน ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ระดับรัฐมนตรีช่วย ระดับประธานสูงสุดของประเทศ จะเห็นได้ว่าจีนได้ใช้ประโยชน์จากไทยอย่างเต็มที่ ตอนนี้ความสัมพันธ์ไทย-จีน จะถูกคนเขาหั่นได้ เพราะว่ามันดีเลิศเกินไปแล้ว แล้วก็มันถูกโดดเดี่ยว คือมันเป็นองค์พระอันดับไปแล้ว ฉะนั้น จึงจำเป็นจะต้องจูงกลับมาสู่กระแสกลางของความสัมพันธ์ต่างๆ ไป

ฉะนั้น มันอยู่ที่ว่า ผู้นำไทยในตอนนี้อาจต้องการที่จะสร้างภาพลักษณ์ออกมาอย่างไร เพราะว่าตอนนี้ความสัมพันธ์ไทย-จีนนี่นะ มันเริ่มสร้างกระแสซึ่งเขาเรียกว่า ผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ของมหามิตร อย่างในกรณีของสหรัฐฯ ในสมัยก่อนนะ สหรัฐไม่คิดหรอก แต่ตอนนี้ประเทศไทยยังคิดว่า เราคบกับจีนได้ คบกับสหรัฐฯ ได้ เข้าเรือนหอพร้อมกันก็ยังได้ เป็น win-win

แต่ผมคิดว่า เป็นการคิดสั้น เพราะว่าในสถานการณ์โลกปัจจุบัน เราจะต้องสร้างสมดุล ซึ่งผมคิดว่า สมดุลแบบนี้ นโยบายต่างประเทศของไทยเคยสร้างมาแล้วในช่วงรัชกาลที่ 5 เมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา มีความสมดุล ไม่ฝากความหวังให้ประเทศใดประเทศหนึ่ง

อย่างกรณีไทย-จีนตอนนี้ ผมคิดว่าอยู่ในยุคที่จะต้องมีการปรับอย่างมากๆ ถ้าไม่มีการปรับอย่างมากๆ จะเสียศูนย์ในทันทีเลย ตอนนี้อยู่ในช่วงที่จำเป็นที่จะต้องศึกษา อาจารย์แซมนี่นะ พูดเพียง 10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นเอง ในประเด็นที่ 2 ประเด็นที่ 3 ประเด็นที่ 4 ดีมากๆ แล้วประเด็นหลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Foreign Affairs Department นี้ น่าสนใจมาก แล้วก็มันเป็น network ซึ่งจะเป็นปัญหามากกว่าที่จะสร้างผลดี

ประทุมพร: ขอบคุณค่ะ ดิฉันอยากจะขออนุญาตนิดหนึ่ง ไม่ทราบว่าจะเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพหรือเปล่า คือว่าเส้นของการติดต่อกับจีนที่มากกว่าประเทศอื่นๆ สมมุติว่ามี 48 เส้นนี่นะ หลายเส้นที่ได้เปรียบที่ได้เป็นพระราชภารกิจของพระบรมวงศานุวงศ์ของเรา ซึ่งสิ่งนี้ดิฉันต้องต่อสู้กับคุณก็เลยว่าจะไม่ยอมให้ลดทางด้านนี้เลย ถ้าเป็นพระประสงค์ของพระองค์ท่าน การเสด็จประพาสของพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ไปประเทศจีนในรอบ 30 ปีนี้ 47 ครั้ง คุณก็เพิ่งให้ตัวเลขมาเดี๋ยวนี้เอง ซึ่งเป็นสิ่งที่หาไม่ได้เลยที่ประเทศอื่นจะมาชนะเราในเรื่องนี้

เพื่อเป็นการเรียกว่า fair-fair เลยนะ แม้ว่าเวลานี้น้อยมาก เพราะว่าคุณก็ได้ตอบเกินพิกัด แต่ไม่เป็นไร อีก 2 คำถาม ยิ่งถ้าเป็นคำถามที่สั้นโลกได้ สั้นามีได้ ก็ยิ่งดี ขอเชิญเลย

ผู้ถาม: ดิฉันชื่อ นางสาวสุวรรณี ลำไย เป็นนักศึกษาศรีวิภาวดี คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดิฉันอยากจะเรียนถามท่านอาจารย์สุทธิพันธ์เกี่ยวกับประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ คือ เท่าที่ฟังอาจารย์พูดมานั้น ปัญหาเรื่องโครงสร้างสินค้าของไทยกับจีนใกล้เคียงกันในเรื่องของสินค้าเกษตร ถ้ามองจากปัจจุบันไปในอนาคตจะเกิดปัญหาในเรื่องสินค้าใกล้เคียงกัน อาจารย์คิดว่ามันจะเกิดปัญหาอะไรบ้าง และอาจารย์มีข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ หรือจะร่วมมือกับจีนอย่างไรบ้าง

สุทธิพันธ์: ขอบคุณ ก็เป็นคำถามที่สำคัญที่ผมจะขอตอบในเวลาจำกัดคือในเรื่องของสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับจีนนี่นะ จีนเขาก็เปิดมาในระบบของ WTO แล้ว ก็คือว่าเขาพยายามจะเปิดตลาดข้าวให้กับเรา ตอนนั้นเราก็คงเข้า แต่ก่อนไม่ได้เปิด พอเขาเข้า WTO นี้ เขาก็บอกว่า ได้เปิดให้กับเราด้วยในเรื่องข้าว ตอนนั้นก็ยังมีทั้งเมล็ดสั้น เมล็ดยาว แต่ของเราเป็นเมล็ดยาวมากกว่า แล้วเราก็เข้าไปส่วนหนึ่งแล้ว

ที่นี้ ในเรื่องของสินค้าก็มีมากเช่นกัน ที่ควรจะถามก็คือว่า เอ๊ะ ทำไมรัฐบาลชุดนี้ถึงไปเซ็น FTA โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสินค้าเกษตร

แล้วเริ่มที่ผัก ผลไม้ มันไม่กระทบอะไรเลยหรือ จริงๆ แล้วประเทศไทยเรานี้ค่อนข้างจะผ่อนมากอยู่แล้วก่อน FTA เช่น หอม กระเทียม อะไรต่างๆ เราจะรู้สึกว่าการกระทบมานานแล้ว เพราะเวลาฤดูที่เราขาดเราก็จะนำเข้าจากจีน ฉะนั้นมันก็ทะลักเข้ามาก่อน FTA นั่นก็เป็นส่วนหนึ่งที่ชาวไร่ชาวนาได้รับผลกระทบอยู่แล้ว นี่ก็คือความใกล้เคียงของสินค้า

พอเปิดนี่จะเป็นอีกส่วนหนึ่ง เราก็บอกว่า มันต้องมีการปรับตัวมาก ว่าเราจะเอาอย่างไรกับสินค้าเกษตรประเภทที่เรียกว่า มันแทบจะเหมือนกัน เราอาจจะบอกว่า ต่างกันหน่อย ที่กระเทียมของเราจะหัวเล็ก กระเทียมของจีนจะหัวใหญ่กว่า แล้วรสชาติก็ไม่อร่อย สิ่งเหล่านี้จะเป็นนโยบายที่ต้องปรับตัว ให้คนได้รู้ความแตกต่างของกระเทียมจีนกระเทียมไทยในการใช้ เช่นเดียวกับหัวหอม เวลาเราขาดเราจะทำอย่างไร ซึ่งเวลาเราขาดเราก็ให้เอาเข้าได้ มันเป็นเรื่องของโควตาที่ทำได้ในเชิงของการค้าด้วยเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ตรงนี้ ถ้าเผื่อว่าสินค้ามันแทบจะเหมือนกันเลย เราก็จะมีแนวทางในการที่เราจะเดินได้ รัฐบาลจะต้องชัดเจนในเรื่องยุทธศาสตร์

สินค้าประเภทผัก ผลไม้อื่น เราก็ทราบดีว่ามันอาจจะยุ่งหน่อย เราคงมองดูสินค้าที่เป็นผลไม้เมืองร้อนของเรา เราก็อยากจะเอาเข้าจีน เช่น เราบอกว่า เรามีตั้งแต่มะม่วง มังคุด เงาะ อะไรต่างๆ เยอะแยะที่เราอยากจะเอาเข้าเมืองจีน ประเด็นของเราก็คือว่า สินค้าของจีนก็เข้ามาในเรื่องของผลไม้ ที่เรารู้ก็ลูกแพร์ แอปเปิ้ลที่เราคุ้นเคย

ตอนเปิดนี้ ประเทศไทยเปิดง่าย เราบอกว่า พอเปิดปั๊บ เราก็เปิดอ้าซ่า คือรับเข้ามาเลย ถ้าจะมาทางเรือจากเชียงแสน วันรุ่งขึ้นจะอยู่ที่ตลาดแถวข้างๆ บ้านเราแล้ว เดียวนี้การขนส่งดีมาก แต่ที่เมืองจีน ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือว่า เราอยากจะได้ตลาด แต่คนจีนก็ยังไม่ค่อยคุ้น อันนี้ก็ต้องใช้เวลานาน

เพราะสินค้าเมืองร้อนนี้ ถ้าเลยประเทศจีนที่อยู่ทางใต้แถว กวางโจว กวางสี ยูนนานนี่ พอจะรู้จัก เสดวนอะไรต่างๆ ก็คงจะแนวเดียวกัน แต่ถ้าเลยไปจากนั้นก็จะไม่รู้จักแล้ว ยิ่งถ้าเลยไปถึงปักกิ่งนี่ ผลไม้เมืองร้อนก็จะไม่รู้จัก ก็ต้องไปแนะนำกันใหม่ เพราะเขาปิดตัวมานาน และ

กว่าจะเปิดก็ต้องใช้เวลา

สิ่งที่จะเป็นปัญหาที่เราได้ศึกษามาและพยายามจะแก้ อยู่อย่างเป็นทางการอันแรกก็คือ เราเปิดเสรีแต่เรายังไม่ได้เจาะจงในเรื่องของการรับรองคุณภาพ ใบบรับรองคุณภาพนี้จะต้องไปขอที่ปักกิ่ง อาจ จะเข้าทางเซี่ยงไฮ้ กวางโจว ก็กินเวลา นี่เขาก็ clear เรื่องนี้ไปได้ระดับ หนึ่งแล้ว

ประเด็นที่สอง ก็คงจะเป็นเรื่องที่เราหวังว่า ประเทศจีนก็คือ ประเทศจีน แต่ว่าความแตกต่างในแต่ละมณฑลมีเยอะ ก็หมายความว่า แค่เวลาเราจะขนส่งสินค้าข้ามระหว่างมณฑลก็จะไม่เหมือนกัน ก็จะมีด่าน กักกันสารพัด การขนส่งสินค้าข้ามระหว่างมณฑลจะไปเข้ากวางโจวนี้ จะ ขนเข้าไปตอนไหนก็ไม่ได้ ภาษี การควบคุมอะไรต่างๆ สารพัด ซึ่งตรงนี้ก็ ยังแก้ไม่ตก อันนี้ก็เป็นประเด็นที่ยาวหน่อย

ส่วนในเรื่องของบริษัทใหญ่ๆ ที่เราเข้าไป ก็คือ เราจะดูใน เรื่องของการจัดจำหน่าย บางทีก็เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ต้องเข้าใจ ต้องอ่าน ภาษาจีนเยอะๆ ต้องรู้จักเมืองจีน เพราะฉะนั้นในเรื่องช่องทางในการ จัดจำหน่าย จึงมีแต่บริษัทใหญ่ๆ เท่านั้นที่ทำได้ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก เขากำลังแก้ไขในเรื่องนี้อยู่ ไทยเองก็คล้ายๆ กับว่า เราอยากจะทำมาตรฐาน ที่เราส่งไปจีนด้วย ตรงนี้เราก็ดูจากด้านเราด้วยเหมือนกัน ผู้ส่งออกไทย เราบอกว่า เราก็ดูด้วยเหมือนกัน ปัญหาต่างๆ เหล่านี้คงจะต้องใช้เวลา ในการคลี่คลาย ในการที่จะทำให้ปัญหาของเราดีขึ้น นั่นก็เป็นเรื่องการ ค้าขาย

ส่วนปัญหาการปรับทางด้านการผลิต ผมคิดว่ามีมาก เช่น ผมไม่ทราบว่าจะเวลาจะเกินไปไหม ถ้าจะพูดถึงโครงการในส่วนของผักทาง เหนือ อันนี้ก็ต้องปรับมากเหมือนกัน เรื่องผักที่ใกล้เคียงกัน เรื่องผักใน โครงการหลวงอะไรต่างๆ ซึ่งตรงนี้ก็มีความหนทางในการปรับตัวอยู่ แต่ว่า ในเวลาอันจำกัด ผมคิดว่าคงจะตอบได้เท่านี้ ขอขอบคุณ

ประทุมพร: ตกลงหมายความว่าที่บอกว่าเปิดโดยไม่มีภาษีเลย 0% นี่นะ แต่ในภาคปฏิบัติก็มีอุปสรรคอยู่เต็มเลยนะ

สุทธิพันธ์: เราก็ค่อนข้างจะไม่มีภาษีเลย ที่เราจะควบคุมได้ก็ในเรื่องของมาตรฐาน อุปสรรคอื่นๆ ที่เรารู้ว่า ผัก ผลไม้จีนมีคุณภาพหรือเปล่า มีการฉีดยาอะไรหรือเปล่า ไม่ทราบว่าจะตรงนี้เป็นอีกปัญหาหนึ่ง เป็นส่วนหนึ่งที่ เราจะต้องดูด้วย เพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค

ประทุมพร: แต่เนื่เพราะหัดนี้ะ ที่ปักกิ่งยอมรับเงาะพันธุ์และมังคุดพันธุ์ จากเรา ดิฉันเจอใน supermarket ที่ปักกิ่ง เงาะโรงเรียนที่เราทานสีสวยๆ สีสด หรือสีชมพูอะไรก็ตาม แต่ที่ปักกิ่งสีดำนี่เลย แต่คนพูดอย่างชื่นชมเลย บอกว่านี่ rambutan จากประเทศไทย ดิฉันก็บอกว่า อ้อ เงาะพันธุ์

ดิฉันขออีกสัก 1 คำถาม ไหน ๆ เราตกลงกัน 3 คำถาม ขอเชิญ

ผู้ถาม: ผม สุรพงศ์ ทองจันทร์ จากโรงเรียนนวมินทราชูทิศเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ขอถามคำถามที่ไม่ค่อยเกี่ยวกับหัวข้อสักเท่าไร ขอถามอาจารย์ประทุมพรว่า โอกาสที่จีนจะเป็นตัวเลือกของทั่วโลกที่สอง ที่จะมาถ่วงดุลทั่วโลกแบบทุกวันนี้ มีโอกาสไหม มีเงื่อนไขอะไร เกี่ยวกับข่าวอำนาจทางการเมืองของโลก

ประทุมพร: ต้องขอประทานโทษ เสียงไม่ค่อยได้ยิน แต่อยากจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้ฟัง จึงอยากขอให้อ่านผู้อภิปรายดีกว่า เพราะดิฉันเป็นตัวประกอบนิดเดียวเท่านั้นเอง ถามใหม่ก็ได้ละ

ผู้ถาม: เกี่ยวกับเรื่องของประเทศจีน ศักยภาพของประเทศจีน อนาคตของจีนนี้ พอที่จะเป็นทางเลือกของข่าวอำนาจทางการเมืองของโลก ซึ่งตอนนี้มันเหลืออยู่เพียงข่าวเดียวหลังจากสงครามเย็น ผมอยากจะทราบว่าพอมีโอกาสไหม หรือว่าประเทศจีนไม่มีความคิดตรงนี้

วรศักดิ์: ท่านผู้ดำเนินรายการได้ให้ผมเป็นผู้ตอบ อันนี้ก็เป็นการถามที่น่าสนใจมาก คนไทยก็น่าที่จะรู้นโยบายเรื่องนี้ของจีนด้วย ในปัจจุบันนี้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังสงครามเย็นยุติ เราจะเห็นได้ว่าในช่วงยุคของ โลกาภิวัตน์นี้ สหรัฐได้แสดงบทบาทอย่างชัดเจนที่จะเป็นขั้วอำนาจเดียว ภายใต้อิทธิพลระหว่างประเทศต่างๆ นานา ที่เห็นได้ชัดก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็หลังเหตุการณ์ 11 กันยายน

แต่ทั้งก่อนและหลังเหตุการณ์ 11 กันยายนนี่ละ สิ่งที่เป็น นโยบายหลักของจีนนั้น จีนไม่เห็นด้วยกับขั้วอำนาจเดียว จีนเห็นว่าในระบบโลกสมัยปัจจุบันนี้ ควรจะมีหลายขั้ว

ฉะนั้น สิ่งที่ชวนคิดก็คือว่า ปัจจุบันนี้ ถ้าตัดอังกฤษออกไป ในฐานะคณะมนตรีถาวรประจำสหประชาชาติ ยังมีจีน รัสเซีย และ ฝรั่งเศส ซึ่งเป็น 3 ประเทศของสมาชิกความมั่นคงถาวรในสหประชาชาติ ทั้ง 3 ประเทศนี้เห็นว่าควรจะมีหลายขั้วเพราะต้องการให้มีการ balance กัน แล้วประเทศฝรั่งเศสค่อนข้างจะแสดงจุดยืนนี้อย่างชัดเจน ผมหมายถึงใน สมัย ฌากส์ ชีรัก นี่ละ

ดังนั้น ไม่ว่าจะอะไรไปแล้วแต่ การที่ไทยจะต้องมีความสัมพันธ์ กับมหาอำนาจเหล่านี้ ผมคิดว่าถ้าถามความเห็นส่วนตัว ผมไม่เห็นด้วย กับระบบขั้วอำนาจอย่างที่สหรัฐกำลังทำอยู่นั้น การมีหลายขั้วจะเป็น การถ่วงดุลอำนาจกัน แล้วก็แนวโน้มของการเจรจาที่กัน มากกว่า การที่จะแสดงออกอย่างขั้วอำนาจเดียวอย่างที่สหรัฐกำลังทำอยู่ บางทีก็ ไม่ฟังความแม้กระทั่งในกรณีของสหประชาชาติ นี่เป็นคำตอบของผม ขอขอบคุณ

ประทุมพร: ต้องขอบพระคุณทั้ง 3 คำถามเลย เรียกว่าสิ้นนามจริงๆ เลย เพราะว่าต้องใช้เวลา discuss กันอีก มีคำถามอีกหรือ

ผู้ถาม: ขอประทานโทษ ผมบังเอิญมีคำถามเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา ผมเป็นตัวแทนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และนักเรียนที่มาร่วม การสัมมนาในวันนี้เป็นนักเรียนศิลปศึกษาจีน ก็อยากจะถามว่า ในเมื่อ ขณะนี้ไทย-จีน มีความสัมพันธ์กันมาถึง 30 ปี ผมจะโยงมาเข้ากับเรื่อง เกี่ยวกับการศึกษา อย่างเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังใช้ระบบการ

เรียนการสอนในแนวทางของไต้หวัน แต่ในโรงเรียนของผมยังใช้ระบบการเรียนการสอนแบบพินอินของจีนแผ่นดินใหญ่ จึงขอลถามว่า ทำไมเราถึงไม่ปรับให้เป็น standard เดียวกัน

วรศักดิ์: พูดถึงเรื่องการเรียนการสอนภาษาจีน ใช่ไหม แล้วมีแนวทางไต้หวันกับแนวทางแผ่นดินใหญ่ ที่ถามคือว่าจะทำอย่างไร

ผู้ถาม: คือว่าจะทำอย่างไร ให้มีการจัดระบบการเรียนการสอนภาษาจีนใน standard เดียวกัน

วรศักดิ์: อ้อ ผมเข้าใจแล้ว ต้องขอเรียนนิดหนึ่งว่า เสียงมันก้องมาก ผมจับใจความได้ไม่ถนัด

เป็นความจริงที่ว่า การเรียนการสอนภาษาจีนในบ้านเรานั้นะ มันมี 2 ระบบ คือ จีนแผ่นดินใหญ่ปัจจุบันนี้เขาได้เปลี่ยนระบบตัวอักษรเป็นตัวอักษรย่อ แต่ว่าของเราก้ยังมีการเรียนทั้งตามระบบของไต้หวันและของจีนแผ่นดินใหญ่ แล้วทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารอยู่พอสมควร อันนี้ในอนาคตจะมีการแก้ไขในเรื่องนี้ เนื่องจากเวลาหมด ผมขอตอบเพียงแค่นี้

กรี: หนังสือพิมพ์ภาษาจีนในบ้านเรามีทั้งหมด 6 ฉบับ ยังไม่ได้แนะนำ simplified characters นี้ มาใช้ของระบบจีนแผ่นดินใหญ่ ยังใช้ระบบเต็มอยู่ ซึ่งในประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียเขาได้มีการแนะนำคำเต็ม คำง่าย ๆ ของจีน และตอนนี้หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ในประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียใช้ภาษาจีนที่ใช้กันอยู่ในประเทศจีน แล้วก็เวลาหาคนเขียนข่าวเป็นภาษาจีนแบบคนจีนในประเทศไทย หาลำบากมาก นักข่าวมีอยู่เพียง 2-3 คน ที่เขียนข่าวเป็นภาษาจีน นอกจากนั้นลอกมาจากหนังสือพิมพ์จากฮ่องกง ไต้หวัน แล้วก็จีนแผ่นดินใหญ่ และลอกข่าวมาจากสำนักข่าวซินหัว

ประทุมพร: ขอบพระคุณ คงจะต้องขอยุติจริงๆ เพราะเวลาเกินมา 10 นาที ดิฉันขอขอบพระคุณ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล และคุณกวี จงกิจถาวร อย่างยิ่งทีเดียว ที่ได้มาแสดงความคิดเห็นคนละแนวหรือแนวเดียวกันก็ตามเกี่ยวกับอนาคตของความสัมพันธ์ไทย-จีน รู้สึกยินดีมากที่ได้มีเวทีแบบนี้ เพราะว่าปัญหาอะไรหลายอย่างมันได้ออกมา เพียงแต่ว่าเสียเวลาสำหรับเวลาที่ว่า ท่านไม่มีโอกาสได้มีปฏิริยากับความคิดเห็นของเรา แต่อย่างไรก็ยังคงดีกว่าไม่ได้มาพูดมาคุยกัน ขอเชิญท่านพิธีกรดำเนินรายการต่อไป

